Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite og sjøfarts- og fiskerikomiteen
Fellesmøte tirsdag den 25. februar 1964 kl. 9.30.

Møtet ble ledet av formannen i utenriks- og konstitusjonskomiteen, F i n n M o e .

Til stede var: Av den utvidede utenriks- og konstitusjonskomites medlemmer: Bondevik, Bratteli, Kjøs, Langhelle, Langlo, John Lyng, Finn Moe, Nordahl, Jakob Pettersen, Røiseland, Rakel Seweriin, Ingvaldsen, Borgen, Borten, Dahl, Hareide, Hegna, Hønsvald, Johs. Olsen og Treholt.

Av sjøfarts- og fiskerikomiteens medlemmer: Brommeland, Eikrem, Engan, Hamran, (Hareide), Asbjørn Holm, Helge Jakobsen, Sunniva Hakestad Møller, Nybø, (Johs. Olsen), Toppe og Warholm.

Av Regjeringens medlemmer var til stede utenriksminister Lange og fiskeriminister Magnus Andersen.

Følgende embetsmenn ble gitt adgang til møtet: Fra Utenriksdepartementet ekspedisjonssjef Evensen og sekretær Huslid, og fra Fiskeridepartementet ekspedisjonssjefene Sellæg og Gundersen og direktør Bjørge.

Formannen: Møtet er sammenkalt for at utenriksministeren kan redegjøre for *situasjonen før den nye fase i fiskerikonferansen begynner,* og blant annet også for resultatene av de henvendelser i de forskjellige hovedsteder som den norske regjering har foretatt.

Utenriksminister Lange: Den tredje sesjon av fiskerikonferansen begynner i London i morgen, og det er forutsetningen at den skal vare til og med den 29de, altså uken ut. Det er avtalt et nordisk samrådingsmøte i London i kveld, altså umiddelbart før åpningen av konferansen. Det er ikke godt å si noe om hva det kan føre til. Det ble konstatert under samtaler under Nordisk Råds sesjon i Stockholm at interessene går i forskjellig retning, og at en derfor ikke kan ha noen realistiske forventninger om noe felles nordisk standpunkt. Det var ennå ikke da vi var i Stockholm, fastlagt definitivt hva det danske og det svenske standpunkt ville bli, men jeg skulle anse det overveiende sannsynlig at de kommer til å slutte seg til konvensjonen.

Saken er jo ellers så godt kjent for de to komiteer at det ikke skulle være nødvendig å gjenta det som før er sagt i fellesmøter her eller det som ble sagt i min redegjørelse i Stortinget 13. januar. Jeg skal innskrenke meg til å si litt om det som er hendt siden dengangen, og gi Regjeringens vurdering av situasjonen foran den nye sesjon.

Som jeg nevnte at vi ville gjøre, har vi gjennom de diplomatiske kanaler lagt fram for regjeringene i Belgia, Frankrike, Nederland, Storbritannia og Tyskland vårt syn på den situasjon som er oppstått, og i disse henvendelsene er det på nytt utførlig gitt grunnene til vår fiskerigrensepolitikk, og det er forklart hvorfor den norske regjering ikke anser det mulig å gå til ytterligere innrømmelser enn det

kompromissforslag som ble lagt fram på den forrige sesjon – altså tilbud om å utvide overgangsrettighetene for dem som kan påvise tradisjonelt fiske, fram til 1974. Samtidig med at vi ga denne utførlige framstillingen og begrunnelsen, ga vi uttrykk for et ønske om at vedkommende land som vi henvendte oss til, måtte instruere sin delegasjon på neste sesjon om å godta en norsk tilknytning til konvensjonen i samsvar med det forslag om unntak for Norge som da skulle omfatte både vår grunnlinjefastetting og at vi etter 1974 skulle ha full råderett helt ut til 12 mil. Vi ba ikke i noen av hovedstedene om noen umiddelbar reaksjon, men vi fikk en del foreløpige reaksjoner, og hovedinntrykket av dem er jo at de er temmelig negative. Det mest oppmuntrende var for så vidt det belgiske svar, men det kan jo henge sammen med at Belgia ikke har tradisjonelle fiskeinteresser langs norskekysten. Det var ikke noen av de utenriksdepartementer vi var i kontakt med, som ga uttrykk for noe særlig håp om at det skulle være mulig at Norge ble med i konvensjonen på de vilkår som vi har stilt opp.

Den tanken som gikk igjen hos samtlige, og uten noen særlig nyansering, var at hvis vi kunne innlate oss på en deling av kysten, altså be om unntak fra konvensjonens bestemmelser om overgangsrettigheter for visse deler av vår kyst, så kunne det bli mulig å finne fram til en løsning. Men det ble ikke satt fram noen konkrete forslag under disse samtalene. Det var vesentlig litt vage antydninger om at det måtte være mulig å holde kystfarvannene utenfor Nord-Norge, altså de tre nordnorske fylkene, utenfor.

Fra Haag har vi så ganske nylig fått en rapport hvor det sies at Nederland ville støtte et eventuelt forslag om unntaksordning for Norge for hele kyststrekningen fra Stad og nordover, altså hvis vi kunne gå med på å tillate fiske ubegrenset for dem som kan påvise tradisjonelt fiske, i den ytre 6 mils sone på kysten sør for Stad. Den nederlandske tjenestemann som uttalte dette, regnet med at andre lands delegasjoner kanskje ville godta en slik ordning med unntak for Norge for hele kyststrekningen fra Stad og til den sovjetiske grense.

Jeg kan også nevne at Mr. Peter Thomas, som er leder av den britiske delegasjon og president for konferansen, lanserte som en rent personlig bemerkning at selv et års ytterligere utstrekning av overgangsrettighetene, altså fram til 1975, kunne åpne muligheter for en kompromissløsning. Men det er jo meget vanskelig å si hvor meget man kan legge i en slik antydning.

På det nylig avholdte statsrådsmøte i EFTA i Genève pekte så handelsministeren på at det hittil ikke hadde vært mulig for EFTA-landene å samle seg om noe felles standpunkt til de problemer som var oppe på fiskerigrensekonferansen i London, og han ga uttrykk for håpet om at det ville være mulig på siste sesjon å finne en løsning som ivaretar samtlige EFTA-lands interesser. Dette ønske ble da tatt med som et felles ønske i pressekommunikeet fra EFTA-møtet.

Situasjonen som den altså avtegner seg, at ytterligere konsesjoner er nødvendig fra norsk side hvis vi skal oppnå å komme med i konvensjonen, har så vært drøftet med Fiskerinæringens kontaktutvalg, og har vært drøftet innenfor administrasjonen og Regjeringen, og Regjeringen er kommet til at slik som saken

ligger an, er det ikke mulig fra norsk side å tilby ytterligere konsesjoner. Delegasjonen bør derfor arbeide under samme instruks som sist, og vi må da realistisk regne med at Norge ikke, i hvert fall ikke i denne omgang, vil kunne slutte seg til konvensjonen om fiskerigrensen.

Nå er det ikke gitt til kjenne absolutt definitive standpunkter fra noen av de øvrige deltakerland. De skal ha konferanser i London i ettermiddag og i kveld umiddelbart før åpningen av konferansen i morgen, på samme måte som de nordiske delegasjoner skal ha sitt samrådsmøte i kveld. Men de indikasjonene vi har, gjør det ikke særlig sannsynlig at der vil skje et sånt omslag at de uten videre vil godta unntak for hele norskekysten, som vi mener at vi må stå på. Vi er derfor kommet til at det ikke er tilstrekkelig grunn til å forandre instruksen for delegasjonen.

Foruten selve utkastet til fiskerigrensekonvensjon skal så også handelen med fisk opp til drøfting på denne tredje sesjon. Der foreligger det i alt tre forslag til resolusjoner om handelen med fisk. Alle tre forslag er nokså generelt holdt, det er nærmest deklarasjoner om de hensikter man har under den framtidige utformingen av handelsordningen for fisk og fiskevarer, men det forslag som vel best dekker de norske interesser, er det som foreligger fra svensk side, og det kan ha sin betydning for de forestående forhandlinger i GATT at vår delegasjon under dette møtet i London får anledning til å gi uttrykk for vår preferanse for det svenske forslag, i hvert fall som grunnlag for forhandlingene. Så får man jo da se hva der kan være mulighet for å oppnå enighet om. Det hele er ennå så pass vagt at jeg neppe tror det har noen interesse å gi seg inn i en diskusjon av de forskjellige formuleringsutkast som foreligger.

Formannen: Jeg skal få takke for redegjørelsen. – Er det noen som forlanger ordet?

Johs. Olsen: Kan det sies noe om innholdet av det svenske forslag når det gjelder handelen med fisk?

Utenriksminister Lange: Det svenske forslag inneholder først og fremst en henvisning til den siste planen i OEEC. Kort før OEEC gikk over til å bli OECD, var der utarbeidet en rapport i sekretariatet om prinsippene for handelen med fisk innenfor OEEC-området, og hovedinnholdet av det svenske forslag er at de henviser til de prinsippene og altså vil at man skal ta hensyn først og fremst til eksportlandenes interesser. Og det er der vanskelighetene oppstår. De som er utpregede importland, har jo ikke så lett for å sluke en sånn formulering.

Røiseland: Eg trur vi kjem opp i ein forferdeleg situasjon når det gjeld fisket vårt. No meiner eg òg at det ville ha vore ein fordel om desse komiteane alt på det første møtet før delegasjonen blei send til London var blitt orientert om det svenske standpunktet. Det var jo først etter at det hadde vore møte i London at vi blei kjende med at den norske delegasjonen så steilt hadde halde på at ein skulle sjå fiskerigrense og handel isolert. Men det blei ikkje sagt noko om at svenskane hadde

gjort merksam på i god tid på førehand at dei hadde eit anna standpunkt, at dei ville gå inn for å sjå adgangen til fiskefelt og handel i samanheng. Hadde vi fått greie på det alt dengongen, så kan det jo vere at den norske delegasjonen hadde fått instruks om ikkje å halde så hardhendt på sitt standpunkt. Men vel, det er jo for seint å drøfte det i dag, ein kan ikkje få gjort noko med det no.

Det reiser seg det spørsmålet for meg: Sett at vi no, som det altså er alvorleg fare for, blir utanfor. Missar vi då retten til å drive tradisjonelt fiske ved Færøyane og Grønland dersom dei andre skriv under avtalen? At vi kan ta opp tingingar på bilateral basis, det er så si sak, men dersom ikkje dei fører fram, vil vi då misse denne retten? Altså, skal det no bli underteikna ein avtale i London og vi er utanfor, trur eg vi kjem opp i ein overmåte vanskeleg situasjon.

Eg skjønar godt at så kort frist som det no er, kan vi ikkje finne fram til eit brukbart kompromiss, det er heilt uråd. Men for meg står det slik at vi må gjere det vi kan for å halde døra open så vi seinare kan ha eit skikkeleg grunnlag for å tinga vidare. Dersom vi no seier at dette godtar vi ikkje – punktum, så er det forferdeleg vanskeleg å kome tilbake. Hvis vi derimot seier at vi ikkje kan ta noka definitiv stilling, vi vil no sjå på dette, vi vil tenkje på det – så kan det jo bli noko lettare å kome tilbake.

Eg meiner at det er viktig å få noko nærare fastslått om der var nokon sjanse for at vi f.eks. kunne få heile strekninga frå Stad og nordover som unntak. Vi har jo bare utvida fiskerigrensa til 12 mil nord for Lindesnes, og dersom vi kunne få heile strekninga nord for Stad som friteken, så er jo ikkje det nokon liten fordel. Så eg synest det er grunn til å få dette nærare klårlagt. Vi får jo ikkje noko endeleg svar på det, men at vi kunne få det lufta. For simpelthen då å ha høve til å lufte det, synest eg ein skal tenkje på å tilby overgangsordningar til 1975 i staden for til 1974, så mykje at ein hadde noko å forhandle om, så mykje at ein ikkje skal seie til dei andre: "Vi står steilt." – men at vi kan forhandle med dei, snakke med dei, og kanskje få greie på korleis dei stiller seg til at ein held strekninga frå Stad og nordover utanom.

Eg er heilt klårt over at det blir uråd å kome fram til noko resultat i denne veka. Men det eg meiner er viktig, er at vi ikkje steller oss slik at vi har slått døra heilt igjen for tingingar i tida framover. For vi må jo få drøfta dette, vi kan ikkje risikere å kome heilt utanom med vår fiskeripolitikk.

Ingvaldsen: Jeg har inntrykk av at vi er i en meget avgjørende situasjon. Våre fiskeriinteresser blir jo nå åpenbart ikke med i disse forhandlingene fremover sånn som vi hadde ønsket, og jeg er redd for at dette kan få meget langvarige følger. Jeg for min del ser det sånn at i internasjonale forhandlinger som dette, er der motstridende interesser, og vil man være med, så må man også være villig til å fire noe. Spørsmålet er da om det er fornuftig av oss å ta det standpunktet som utenriksministeren gjorde rede for her. Jeg er ikke noen spesialist når det gjelder fiskerier, men jeg har latt meg fortelle at for våre fiskerier spiller det relativt liten rolle om vi oppgir våre rettigheter utenfor 6 mils grensen fra Stad og sydover – det blir jo ikke så lange stykket. Derimot har jeg forstått at det er av vesentlig betydning om vi kan beholde disse rettighetene fra 6 til 12 mil i Nord-Norge, og jeg kan derfor

vanskelig se at man kan oppnå noe reelt ved å holde steilt på at vi ikke vil fire når det gjelder en deling av strekningen. Det annet moment er at nå skal jo åpenbart handelspolitikken i Europa trekkes opp, og det har jo hele tiden fra vår side vært fremholdt ønskeligheten, for ikke å si nødvendigheten av at vi kan være med og gi uttrykk for vår mening og våre interesser under de forhandlingene. Jeg kan vanskelig se at vi kan gjøre det på en helt fyldestgjørende måte hvis vi ikke er med i denne konvensjonen. Det har ikke noe direkte med hinannen å gjøre, men jeg tror vi dermed har satt oss i en sånn situasjon at det er vanskelig.

Jeg vet ikke hvilke andre hensyn det er som spiller inn, men hvis det nå er bare det at man har inntatt et så steilt og vi kan si nokså enkeltstående standpunkt tidligere, så synes ikke jeg at det i en så alvorlig sak bør være avgjørende. Min oppfatning er at vi ville tjene landets interesser bedre om vi nå kunne få en ordning så vi reddet området fra 6 til 12 mil for de tre nordligste fylker, fortrinnsvis nord for Stad og jeg tror ikke det er mulig å oppnå noe mer hverken nå eller senere. Hvis det resonnement er riktig, kan ikke jeg forstå at det er fornuftig å holde steilt på det andre standpunktet. En forlengelse av overgangstiden fra 1974 til 1975 under disse omstendigheter synes jeg ikke er noe vesentlig spørsmål, så det har ikke jeg noen betenkeligheter ved i og for seg. Men jeg er bekymret for hele utviklingen av våre fiskerier, hvis vi inntar et standpunkt – som det er sagt her av utenriksministeren – som medfører at vi blir stående utenfor i all fall i overskuelig fremtid.

Bondevik: Eg er i all hovudsak samd i det standpunktet som Regjeringa har teke, i alle tilfelle på det noverande tidspunkt. Det kan vel under sjølve konferansen koma fram ting som kan gjera at ein vil vurdera visse sider av standpunktet på nytt. Eg skal difor vera svært stutt.

Med omsyn til det som var nemnt av utanriksministeren ifrå belgisk side, så vidt eg skjønar på nokså veikt grunnlag, at dei kunne tenkje seg at kysten sør for Stad ikkje kom inn under unntaksordninga, så legg ikkje eg så veldig mykje i det, når det spesielt er kome frå det hald. Det ville ha vore på ein heilt annan måte dersom det hadde kome frå eit land som hadde store fiskeriinteresser på norskekysten. Det er det eine.

Det andre er dette at vel kan ein seia i dag at kysten frå Stad og nordover har mykje meir å seia slik som fisket er i dag, men den som kjenner fisket, han veit at det kan slå om både når det gjeld sildefisket og anna fiske, slik at innsiga ikkje alltid er dei same. Det har berre i den tid eg hugsar, skifta veldig på norskekysten ifrå den tid Egersund og Haugesund faktisk var eit sentrum for sildefisket i all fall, som eg no tenkjer på, og til i dag då desse er så å seia sette heilt utanfor. Og når ein ser det også i historisk perspektiv, veit ein at både Kattegat og Skagerak har vore viktige fiskeområde i si tid, av dei aller viktigaste, mykje viktigare enn norskekysten nord for Stad.

Dersom det verkeleg er noko i ein slik tanke, meiner eg at han bør koma frå dei andre og ikkje frå oss. Skal me stadig koma med nye framlegg, om at ein tøygjer seg både her og der, har ein til slutt svært lite å stå på. Det same gjeld også 1975. For meg spelar det sjølvsagt ikkje noka stor rolle om det vert 1974 eller 1975, og det

spelar vel lita rolle for dei fleste. Men dersom dei verkeleg trur at 1975 er ei løysing, kvifor vert då ikkje det lansert av den andre parten? Eg er redd for at dersom me skal koma med desse framlegga frå norsk side og tøgja oss her og der, då har me til slutt nesten ingenting å stå på. Eg kan ikkje skjøna at 1975 – eitt år – kan vera avgjerande for om me skal sleppa til med våre særordningar eller ikkje. Var det det, var eg sjølvsagt viljug til å fira på det eine året, men eg meiner det er svært urealistisk å tru at ein slik ting har noko for seg, og særleg når det er kasta fram så å seia over bordet av einskildpersonar og ein ikkje veit om sjølve riksstyra står bak desse framlegga.

Alt i alt meiner eg at ein, slik situasjonen er i dag, bør stå på det standpunktet som Regjeringa no har, og så får ein eventuelt koma tilbake under sjølve møtet om det skulle visa seg å vera visse ting som me kunne fira på for å koma fram til ein god avtale der me også kunne vera med.

Utenriksminister Halvard Lange: Jeg vil bare få gjøre oppmerksom på at denne antydningen om en deling ved Stad, den kom ikke fra belgisk, men fra nederlandsk hold. Jeg sa "fra Haag". Og nederlenderne har jo større direkte interesse av fisket ved norskekysten enn belgierne.

Nybø: Jeg synes det er en betenkelig situasjon vi nå er kommet opp i, hvis Norge skal bli stående helt utenfor dette samarbeidet og avtalen om fiskerigrensene. Hvis der kunne være en mulighet for å få et flertall, selv om det er de små nasjoner, f.eks. Belgia og Nederland som er med og avgjør dette flertallet for at Norge kan komme med i konvensjonen på unntaksbestemmelser f.eks. ved å trekke delingen av kysten ned til Stad, så må man jo si at det dog må være en fordel. Hvor vidt det er Belgia eller Nederland eller andre land som avgjør flertallet, synes jeg ikke spiller noen rolle. Hvis flertallet av de deltagende stater kan gå med på at Norge kommer inn under unntaksordningen ved å frigjøre etter konvensjonens bestemmelser strekningen fra Stad og sørover til Lindenes, må jo det være en rimelig betaling. For både Nederland og Belgia – særlig da for Nederland – er det jo sildefisket som er det vesentlige, og det vil jo bare opptre i korte sesonger hvis man tar det utgangspunkt som hr. Bondevik nevnte. Det synes jeg måtte være en billig pris sett i relasjon til de fordeler som vestlandsfiskerne ville oppnå ved de andre lands kyster, hvor de altså da ifølge konvensjonens bestemmelser vil kunne komme helt inn til 3 mils grensen. Jeg så nettopp i det siste nummer av "Fishing News" at en norsk pigghåbåt var blitt oppbragt av de engelske myndigheter borte ved Skottland. Den har nok vært nokså nær inne i fjæresteinene. Men det viser altså at der har de sitt fiskefelt, og det vil jo da få en ganske betydelig følge nettopp for kyststrøket omkring Stad, kan vi si, altså Sunnmøre, Sogn og Fjordane, som jeg også nevnte i det siste møtet. Så hvis man har en mulighet for å få noen av de mindre statene som har interesser på sørvestlandskysten til å være med i et eventuelt flertall, så synes jeg det må være en ganske rimelig ordning. Og likedan dette med å tøye ut overgangstiden med ett år. Man kan vel også se det på den måten at vel, det er et uttrykk for at Norge strekker seg så langt som det overhodet kan for å få være med i

denne ordningen. Og ut fra de informasjonene vi fikk like etter det siste hemmelige møtet i Stortinget, synes i hvert fall nederlenderne å kunne tenke seg at hvis vi har noe å tilby, om det ikke er så forferdelig meget, så kan det være mulighet for at de kan stemme for unntaksbestemmelser for Norge.

Det mest betenkelige, slik jeg ser vår situasjon, hvis vi nå blir stående utenfor, det er at vi bare likesom skal dilte med som en slags observatør ved det som senere skal skje. Det vil sikkert resultere i at vi blir sett på med ganske andre øyne enn de land som har vært med å undertegne konvensjonen.

Min konklusjon er altså at man bør forsøke seg fram på den veien, trekke unntaksgrensen ned til Stad – det ville i hvert fall være atskillig lenger enn jeg hadde tenkt meg fra først av – og om mulig skjøte på overgangstiden litt.

Formannen: Utenriksministeren får ordet for å rette en misforståelse.

Utenriksminister Lange: Hr. Nybø synes å gå ut fra at det kunne være tilstrekkelig for en løsning at det var et flertall av de deltakende stater som var villige til å gi unntak for Norge. Men ifølge hele opplegget for konferansen og ifølge utkastet til konvensjon må samtlige deltakende land gi sitt samtykke. Det nytter ikke med et flertall.

Ingvaldsen: Det gjelder vel også hvis vi vil inn senere, og må forhandle med hver enkelt?

Utenriksminister Lange: Ja.

Formannen: Jeg har tegnet meg selv. Jeg vil gjerne gi min støtte til nettopp det uttrykket som hr. Røiseland brukte, at vi her må forsøke ikke å slå døren igjen. Jeg tror man skal være klar over hva det egentlig er som foregår på denne fiskerikonferansen. Det er at det forsøkes etablert en europeisk fiskeriordning som gjelder både fiskerigrensen og handelen med fisk, og det vil altså bli sluttet avtaler om dette. Og da tror jeg man skal overveie risikoen ved at vi blir stående utenfor. Jeg er redd for at det kan få handelspolitiske virkninger, at det vil skape vansker for oss når det blir skapt et virkelig europeisk marked for fisk. Og jeg tror at hvis vi ikke nå sørger for å holde døren åpen, i all fall gir visse antydninger om dette, så risikerer vi at hvis vi senere vil slutte oss til, blir de andres standpunkt det som man med et engelsk uttrykk karakteriserer ved "take it or leave it". Da er det ikke så mye rom for forhandlinger. Da sier de: Vi har etablert denne ordningen, og vil dere være med, vel så får dere akseptere den.

Jeg fikk i Stockholm et inntrykk av at den norske delegasjon hadde skapt det inntrykk i London at det norske standpunkt var fastlagt fra begynnelsen av, og at her var det intet å gjøre. Ut fra det at det står mye på spill, er det litt uheldig hvis det inntrykket skal bli sittende. Og jeg må si at hvis det er slik som jeg har hørt sagt fra dem som har forstand på det, at en deling av kysten fra Stad eller fra Nord-Trøndelag eller hvor det skal være, ikke kan sies å være til noen synderlig skade for

oss, og at vi dermed oppnår det som er vesentlig for oss, nemlig å beskytte fisket i de tre nordlige fylker, så måtte man vel kunne gi visse antydninger om at dette vil man fra norsk side tenke på og kanskje senere komme tilbake til.

Hvis denne konferansen blir en suksess, det vil altså si hvis det oppnås enighet om fiskerigrenseprinsippene og hvis det også oppnås enighet om handelspolitikken, da er det her skapt en levende organisme som vil utvikle seg videre og videre, – akkurat som Fellesmarkedet for tiden utvikler seg videre og videre og blir mer og mer solid. Og jeg tror ikke at man skal gjøre seg noen forhåpninger om at de blir lettere å forhandle med senere enn de er i dag.

John Lyng: På samme måte som hr. Røiseland, kunne også jeg føle meg fristet til å komme med enkelte refleksjoner over de forhandlinger som har vært ført og den forhandlingsteknikk som har vært brukt, både her hjemme i hovedkvarteret og fra den delegasjon som har møtt, og likedan når det gjelder de avklaringsforsøk som har vært gjort og de avklaringsforsøk som ikke har vært gjort. Men jeg skal la det ligge. Det får man jo eventuelt komme tilbake til i annen sammenheng.

Men situasjonen for disse komiteer nå er altså at vi fra Regjeringens side har fått beskjed om at Regjeringen har sendt praktisk talt den samme delegasjon, med det samme forhandlingsmandat, til London for å begynne forhandlingene i kveld og i morgen. Den samme delegasjon, det samme forhandlingsmandat. Jeg må jo da si at jeg synes det er meget vanskelig for medlemmer av disse komiteer på stående fot å prøve å gi Regjeringen eller delegasjonen noen råd om det videre forløp. Det er medlemmer her som har gitt uttrykk for det syn at man bør gi slipp fra Stad og sydover. Det er mulig at det kan komme til å vise seg å kunne bli en løsning. Men jeg må for mitt vedkommende si at på grunnlag av det sparsomme opplysningsmateriale vi har her, vil i hvert fall ikke jeg på stående fot innlate meg på å slutte meg til en rådgivning av den karakter. Det som da står igjen – og det legger også jeg, på samme måte som hr. Røiseland og hr. Finn Moe meget stor vekt på – det er at forhandlingene i denne runde i alle fall føres på en slik måte at døren ikke slåes absolutt igjen – at det blir gjort klart at dette er for oss et overordentlig vanskelig spørsmål, hvor vi trenger en viss tid til avklaring.

Hr. Finn Moe var litt inne på de inntrykk han i Stockholm hadde fått av de andre nordiske lands vurdering av det norske standpunkt og de forhandlinger som var ført fra norsk side. Det er naturligvis meget vanskelig å bygge en karakteristikk på så vidt spredte inntrykk og opplysninger som man får under forhandlinger som de som foregikk i Nordisk Råd, men siden komiteens formann nå har trukket dette frem, vil jo jeg også si at man fikk et noe "trykket" inntrykk. Man fikk inntrykk av at de andre nordiske land hadde oppfattet de norske standpunkter som helt kategoriske. Og det bør man gjøre alt for å unngå når det gjelder den forhandlingsrunde som nå kommer.

Borten: Jeg synes, som enkelte andre her, at det er litt vanskelig å gi Regjeringen noe råd, i hvert fall avvikende fra det standpunkt utenriksministeren har gitt uttrykk for at Regjeringen står på. Dette ut fra at i hvert fall jeg personlig har en

svært vag forståelse av hvilken betydning den konvensjonen som nå blir vedtatt, kommer til å få for omsetningen av fiskevarer for Norges vedkommende. Det blir i tilfelle bare antagelser en har å bygge på.

Jeg vil også si at jeg er ingen fiskerieksperт, og det var ut fra det jeg ba om ordet, fordi jeg gjerne ville høre om de eventuelle ytterligere kompromissytelser fra vår side som nå er antydet, var drøftet med det såkalte Kontaktutvalg som utenriksministeren refererte til, og i tilfelle hva oppfatningen der var. Hva betyr en innrømmelse vedrørende strekningen mellom Stad og Lindesnes for våre fiskerier? Er det ikke slik at innsiget forskyver seg både geografisk og periodisk? Og kan det ikke tenkes at det som i dag kan fortone seg som "billig pris" – for å sitere hr. Nybø – i andre tidsrom og under andre forhold ikke er så billig pris? Vel, nå spør jeg som utpreget legmann, men det var nettopp dette jeg gjerne ville høre, om de tingene var drøftet med Kontaktutvalget, som må være presumptivt sakkyndig på det området. Jeg vil gjerne høre om det kan sies noe mer detaljert om disse forhold.

Formannen: Jeg gir statsråd Andersen ordet for å svare på det som hr. Borten spurte om.

Statsråd Magnus Andersen: Det var diskutert i Kontaktutvalget, og det var absolutt enstemmig reaksjon imot en slik løsning.

Borten: Imot å gi ytterligere innrømmelser?

Statsråd Magnus Andersen: Ja.

Borten: Kan det ikke sies noe om *hvorfor*, til opplysning for oss?

Statsråd Magnus Andersen: Jeg kan bare svare at fordi det hadde vært antydet her i felleskomiteen og også ellers, reiste jeg i Kontaktutvalget nokså konkret spørsmålet om en deling av kysten og ba om en vurdering av det fra de enkelte som satt der, og særlig fordi det i utvalget jo er representanter for alle grener av næringen og også for alle deler av kysten – det sitter jo også vestlendinger der, og i dette tilfelle var den fungerende formann i Norges Fiskarlag til stede, og han er fra Karmøy osv. Og det var bare én reaksjon på det: De ville ikke diskutere noen flere innrømmelser, når det gjaldt mandatet for den delegasjon som skulle reise.

Helge Jakobsen: Jeg er klar over at våre forhandlere borte i London har hatt en meget vanskelig oppgave, at vi nå er låst fast og at vi står foran alvorlige problemer. Men jeg tror også at den oppmykingsaksjon som har funnet sted fra Utenriksdepartementets side og som har resultert i at Belgia har reagert på den måten som utenriksministeren ga uttrykk for, og at også Nederland kunne tenke seg en deling av kysten, er ting som i hvert fall går i den rette lei. Forutsetter vi også at de møtene som man har hatt borte i Stockholm i forrige uke skulle gjøre sitt til, så

skulle vel disse små lyspunktene kanskje kunne gi håp om at vi skulle kunne finne en vei videre fremover.

Jeg vil si at for fiskeriene våre vil det være av avgjørende betydning at vi kommer med i avtalen. Jeg tror ikke samtlige er fullt klar over hvilke problemer vi vil stå overfor hvis vi som eneste nasjon blir stående utenfor. Og jeg vil også si at det vil være bedrøvelig om Norge, hvor fiskeriene har så stor betydning, ikke skal få følge av Danmark og Sverige når vi kommer til forhandlingsbordet angående den europeiske fiskeripolitikk.

Jeg er klar over at det her er prestisje som spiller inn, og at de store nasjoner, England og Frankrike, som har gjort seg opp en mening, nødig vil gå tilbake på sitt standpunkt. Kanskje våre forhandlere også har fulgt en markert linje der borte, slik at klimaet er blitt hardere enn det egentlig burde være. Men hvis det finnes noen vei utenom, i ly av den åpning som vi har sett at Utenriksdepartementet har fått til i Belgia og i Nederland, vil jeg sterkt anbefale at vi ikke låser det helt fast. For låser vi det fast og skal komme tilbake igjen senere, føler jeg meg forvisset om at de betingelser vi da får, vil bli atskillig vanskeligere å døye enn dem vi står overfor i dag, til tross for at de er harde nok. Det vil bli høyere gjerder å klatre over enn det er i dag.

For mitt vedkommende synes jeg at den linjen å dele ved Stad ikke er sympatisk. Men det er vel i ly av de underhåndsavtaler som Danmark har fått om unntak for Færøyene og Grønland, at man har foreslått deling av vår kyst. Og jeg ville tross alt se det som en fordel om vi kunne komme derhen at vi kunne få bli med mot å dele kysten, slik som det var antydet fra nederlandsk side.

Johs. Olsen: Jeg har i en avis lest et referat fra Nordisk Råds møte i Stockholm, hvor den islandske representant begrunnet Islands standpunkt om ikke å blande fiskerigrensespørsmålet sammen med handelsspørsmålene. Og jeg for min part, og mange med meg, har jo sagt før i de møtene vi har hatt, at vi ikke skal blande de spørsmålene sammen. Jeg godkjenner den linjen som delegasjonen har fulgt. Delegasjonen har i realiteten ikke fulgt noen annen linje enn å forhandle i samsvar med de direktiver og de råd den har fått fra oss i komiteene og fra Regjeringen. Jeg tror ikke det ville ha vært noen fordel om delegasjonen ved åpningen av forhandlingene med en gang hadde sagt at vi skulle gå med på dette kravet fra de andre – unntatt Island – om at handelsspørsmålene må sees under ett med fiskerigrensespørsmålet. Jeg tror det ville ha vært uheldig, for det ville ha skjerpet kravene fra de andre, som i realiteten ikke vil at vi skal ha noen 12 mils grense, men en 6 mils grense. Så jeg har ingen ting å klage på delegasjonen i så måte.

Jeg vil også si at å rette kritikk fordi den samme delegasjon er oppnevnt, vil være uriktig. Delegasjonen har jo fulgt sakens gang, og de menn som er valgt i delegasjonen, er så voksne for den stillingen at jeg vet ikke om noen andre, i all fall når det gjelder spesielt fiskerikyndige, som kunne passe bedre.

Det var nevnt at vi vil få vanskeligheter hvis det blir gjort unntak for Færøyene og Grønland. Det er klart at når Færøyene og Grønland får sine

unntaksordninger, vil det medføre et lite tap for vårt fiske, fordi vi jo fisker på Færøyene og på Grønland. Men jeg har sagt det før og jeg vil gjenta det nå, at når vi krever en 12 mils grense, må vi veie de forskjellige hensyn mot hverandre. Vi måtte jo være klar over da vi vedtok loven om 12 mils grense, at vi måtte veie mot hverandre: Hva "koster" det å vedta den? Det går jeg ut fra at Stortinget har gjort, og vi må nå ta de ulemper som følger av at vi har vedtatt loven om 12 mils fiskerigrense og krever å få opprettholde denne grense. Og det er jo ikke tvil om svaret når man spør fiskerne langs kysten hva som er mest fordelaktig, enten å ha det slik som det var før, eller å gjennomføre 12 mils grensen som vi har vedtatt. Det er sikkert ikke en eneste fisker i landet, hvor på kysten han enn bor, som ikke er klar over at den ting at vi får gjennomført 12 mils fiskerigrense og får beholde denne 12 mils grensen, betyr verning av fiskebestanden, økning av fangsten for landet vårt, bedring av levevilkårene for de folk som bor på kysten, både de aktive fiskere og alle andre.

Dessuten er forholdet det at hvis vi går med på dette kravet om at de handelspolitiske spørsmål skal kobles sammen med fiskerigrensespørsmålet, da har vi gått inn på et prinsipp som vi ikke ser rekkevidden av. For det er jo de store land som har de store markeder. Det er ikke Luxembourg, ikke Belgia, ikke Holland. Det er England, det er Vest-Tyskland og også Frankrike. Og det er i denne forbindelse også de store land som i realiteten har bukten og begge endene. Vel nok har de ikke mer enn én stemme hver i dette selskapet hvor de er, men vi vet vel alle sammen at de har andre tråder som de trekker i, slik at de får det som de vil i forhold til de små land som er med. Det er jo da lettvint neste gang bare å stramme handelsvilkårene, når de er enige om det. Dermed har vi gitt oss inn på en meget vanskelig bane. De store land har fellesinteresser her. Vi har, som det eksportland vi er – likesom Island – motsatte interesser, nemlig at vi skal kunne få fiske og at vi skal kunne få selge. På grunn av at vi er eksportland, har de på en måte kniven på oss ved at de kan stramme handelsvilkårene.

Derfor vil jeg bare gjenta at den linjen som delegasjonen har holdt – i samsvar med de råd som vi har gitt – den linjen bør vi fortsatt holde. En annen ting er selvfølgelig at det under forhandlingene kan dukke opp ting som kan komme inn i bildet. Det er jo derfor vi er gått inn for at delegasjonen skal reise på nytt og forhandle, om de andre spørsmål særlig, fordi det kan dukke opp spørsmål som det kan være grunn til å se nærmere på. Men slik som stillingen er i dag, og etter den stilling Kontaktutvalget har tatt og det råd det har gitt til Regjeringen, mener jeg at det ville være forhastet i alle fall av dette fellesmøtet å gå utenom det som hittil foreligger fra Kontaktutvalget og Regjeringen.

Det er nevnt vanskeligheten med å komme tilbake, om det skulle skje at vi blir holdt utenom og ikke kan være med. Den vanskeligheten er svært liten, fordi det er de store nasjoner, England og Vest-Tyskland, som har hovedinteressen med hensyn til tråling i Nord-Norge, og hvis vi f.eks. sier at de skal få komme innenfor 12 mils grensen etter 1970 på de vilkår de er blitt enige om i konvensjonen, da vil de være sjeleglade for det – det kjenner vi jo til fra forrige møte ang. utvidet overgangsordning. Det er deres fiskeriinteresser det her gjelder, og de vil være

takknemlige om vi etterpå kommer med et slikt forslag. Derfor tror jeg ikke det er noen stor vanskelighet for oss med å komme tilbake siden.

Når det gjelder spørsmålet om å forlenge overgangsordningene til 1975, må vi huske på begrunnelsen for at vi gikk inn for 1974. England har jo fått en avtale for 10 år, fra 1960 til 1970, og en lignende avtale for de nye land, hvis vi skulle bli med i fiskerigrensekonvensjonen, og denne skulle gjelde i 10 år fra nå av, og det er 1964 i dag. Hvordan ville de ta imot et tilbud fra oss om rettigheter ett år lenger? Jeg antar at de i sitt stille sinn ville tenke som så: "Vi har nok fått dem på glid, de gir oss et år ekstra for at vi skal få forhandlinger i stand med sikte på at de skal kunne få være med." Så jeg tror ikke dette med ett års forlengelse vil bety noe positivt. Det betyr i realiteten en svekkelse for oss, sett fra de andres synspunkt.

Jeg merket meg at hr. Lyng snakket om de nordiske land. Det er snakket så mye om nordisk samarbeid, og det har jo vært holdt møte av Nordisk Råd nylig. Vi kan nok være skuffet over at de andre nordiske land ikke var med oss i dette spørsmål. Men vi kan vel også forstå det, fordi de ikke har de samme interesser som oss. Danmark har eksport av fisk i fersk tilstand til Tyskland og til England. Sverige likedan. Storparten av de svenske fiskefangster går jo ellers på innlandet. Vi har helt andre forhold. Vi har de samme forhold som Island har. Dessuten spiller fiskeriene næringspolitisk sett så liten rolle i de andre nordiske land, sammenlignet med hva de gjør i vårt land, at vi må forstå de andre nordiske lands holdning. Jeg vil nok si at hvis de virkelig ville tenke på nordisk samarbeid og hjelpe oss, så burde de ha støttet oss i dette spørsmålet, men de har vel sett det slik at vi går litt imot deres interesser på andre felter, og derfor vil de ikke.

Jeg vil konkludere med at når Kontaktutvalget har behandlet saken og tilrådd at vi ikke skal gi ytterligere innrømmelser, vil jeg slutte meg til utvalgets standpunkt. Det er altså ikke slik å forstå at spørsmålet ikke kan diskuteres og drøftes, men noe definitivt større tilsagn enn vi har gitt, må vi ikke gi. Det er best at vi lar tiden arbeide for oss og i all fall ser tiden an i første omgang. Jeg forutsetter da at det vil bli fortsatte drøftelser og at man følger sakens gang. Hvis det ikke med en gang blir et brudd, slik at vi er ferdig med det hele, vil vi jo få saken opp igjen her i felleskomiteen, slik at vi kan vurdere saken videre.

Endelig vil jeg si at vår stilling ikke blir verre enn Islands stilling. Island er mer avhengig av eksport av fisk enn vi er.

Vi må se det slik at Island i høyere grad enn Norge trenger å få solgt fisken sin, for selv om fiskerinæringen hos oss er en stor næringsgren, er den likevel ikke sett i forhold til landets nasjonalinntekt så viktig som den er for Island, som så å si lever av sin fisk. Når Island har funnet at det ikke kan gå med på større innrømmelser, og det har bedre grunn for å gjøre det enn vi har – vi kan kanskje si at når det gjelder Nord-Norge, har vi like god grunn for det som Island, men ikke når det gjelder resten av landet – fordi fiskeeksporten er viktigere for Island enn den er for oss, da synes det rimelig at vi ikke skal være så veldig redde for å følge Islands vei i dette spørsmålet.

Hareide: Det er særdeles uheldig for oss at fiskerigrensespørsmålet er blitt koblet sammen med spørsmålet om handelen med fisk. Vi hadde vel kanskje ikke tenkt oss at det skulle gå slik, men det er nå en kjensgjerning. De andre land som forhandler om denne konvensjonen, har gitt til kjenne at de vil benytte seg av de midler som de har i hende når det gjelder handelen, overfor oss om vi blir stående utenfor, og dette er en svært uheldig situasjon. Hvis disse to spørsmålene hadde blitt holdt adskilt og de andre nasjonene ikke hadde villet koble dem sammen og bruke det mot oss, ville situasjonen ha vært betydelig lettere for oss. Men dette at det kobles sammen med handelen, kan føre til store konsekvenser for oss, og det gjør situasjonen mye verre enn om disse to spørsmål ikke var sammenkoblet slik som vi nå er vitner til.

Vi kan faktisk ikke ta risikoen ved å bli stående utenfor konvensjonen. Det vil kunne ha slike konsekvenser at jeg tror vi må tenke oss vel om og undersøke om det ikke kan finnes en eller annen slags utvei til at vi kan bli med. Det vil være en umulig situasjon for fiskerinasjonen Norge å bli stående alene på denne måten, og før vi eventuelt slår døren igjen og det blir et brudd, tror jeg det må kastes inn slike antydninger at døren i all fall ennå en tid kan holdes litt åpen ved at man forstår at det kanskje ennå er muligheter for at vi fra norsk side kan gi ting på båten som vi før har holdt krampaktig på.

Det er naturligvis et vurderingsspørsmål hvor meget lenger vi kan gå enn det som er antydet her. Det har vært nevnt at det kunne bli tale om en deling av kysten ved Stad. Hvis vi kunne få til noe slikt, ville vi jo være kommet svært langt. Vi skal være oppmerksom på at det er kysten fra Stad og nordover de andre fiskerinasjoner er mest interessert i, så vi vet at det vil koste oss mest å gi på båten fiske ved kysten fra Stad og nordover. Men det kan også komme til å koste nokså mye om vi må gi på båten de rettigheter vi gjerne vil holde på fra Stad og sørover, – fordi fiskeforekomstene forskyves fra år til annet. Det er derfor vanskelig når det gjelder dette spørsmålet, å si hva vi tjener eller taper mest på.

Imidlertid er situasjonen så pass alvorlig for oss at vi kan tvinges til å gå lenger enn vi på noen måte hadde tenkt, for ikke å bli stående utenfor. Konsekvensene kan da bli så store for norsk fiskerinæring at jeg ikke tror at landet tåler å bære dem. Når vi tenker på de store investeringer som er gjort i fiskerinæringen, og på de alvorlige skader som ville oppstå, mener jeg vi bør strekke oss langt hvis det ellers skulle bli snakk om å holde oss utenfor. Uten at jeg vil antyde noe bestemt i dag, mener jeg at det bør kastes inn i forhandlingene antydninger fra norsk side som gjør at det ikke blir brudd, slik at vi i all fall får litt tid på oss, og så får vi se på hvor langt det kan være forsvarlig for oss å gå for å slippe å bli stående utenfor.

Statsråd Magnus Andersen: Det har vært sagt at vi har ført en hard linje og ikke vært innstilt på å forhandle og gi etter på noe punkt. Det har også blitt sagt at det er uheldig at man ikke har villet se handelsspørsmål og fiskerigrensespørsmål i sammenheng. La meg da få understreke at det vel var med en viss grunn Norge inntok en slik holdning. Den første konferansen, som da resulterte i en senere konferanse og i en tredje som skal holdes nå, var innkalt av Storbritannia – altså en

nasjon som vi hadde en avtale med og som vi alle hadde regnet med for så vidt hadde godkjent en 12 mils fiskerigrense for Norge. Når det gjaldt det handelsmessige, regnet vi med at vi var i forholdsvis godt selskap i og med at De seks på forhånd hadde gitt klart uttrykk for at de ikke ville se disse to spørsmål i sammenheng. Når Norge da inntok den samme stilling, regnet man med at vi skulle være i godt selskap.

Når det gjelder det svenske standpunktet, vil jeg minne om at det ble holdt et møte i dette kontaktutvalget som er et organ under Nordisk Råd, like før den første konferansen i London, hvor både den danske, den svenske og den norske fiskeriminister var til stede, og under den første delen av dette møtet var det en diskusjon hvor man for så vidt ble gjort kjent med hverandres synspunkter. Det er bare å slå fast at det svenske synspunkt når det gjelder fiskerigrensespørsmålet, ikke er det samme som det norske. Danskene derimot har i grunnen ikke, så vidt jeg har fått det referert, inntatt noen avvisende holdning overfor Norge under disse forhandlingene i London. Tvert imot.

Nå skal altså den tredje fase av konferansen ta til i morgen. Når det nevnes her at man må holde døren åpen, vil jeg si at jeg vet ikke hvilke muligheter vi har for det. Man har jo antydet at den norske delegasjon skal ha samme instruks som før. Når hr. John Lyng reiste spørsmålet om man skulle møte med samme delegasjon igjen, vil jeg til det si at det vel ikke kan være noen grunn til å skifte delegasjon hvis man ikke har skiftet standpunkt. Det ville vel også bli oppfattet slik hvis man skiftet delegasjon, at vi også samtidig hadde skiftet standpunkt.

Men la oss se litt på de løsninger som er antydet for å holde døren åpen. Jeg vil da bare vise til det jeg sa i sted med hensyn til fiskerinæringens kontaktutvalg, hvor det sitter meget betydelige representanter for norsk fiskerinæring både når det gjelder eksport, tilvirkning og fiske. Der sitter det som representant for eksempel en mann som Ove Roll, som vi alle sammen kjenner, med den befatning han har med eksport, der sitter det representanter for Frionor, med den befatning de har med eksport osv. og der sitter en mann som Isachsen med den befatning han har med hermetikkindustrien. De har da gitt uttrykk for sitt syn.

Nå er spørsmålet om en deling av kysten kommet sterkere fram i bildet, blant annet fordi det fra nederlandsk hold er gitt uttrykk for at hvis man kunne tenke seg å gå inn for den løsning at man fikk en unntaksklausul som skulle gjelde for norskekysten fra Stad og nordover, og så lot den delen av kysten som er sør for Stad, komme inn under avtalen, slik som den er, ville de andre landene kanskje kunne si seg enig i det. Men så sies det også at disse fire årene som Norge har tilbudt, ikke kan betraktes som noen innrømmelse, på tross av at det da vi sist diskuterte det, underhånden overfor den norske delegasjon var gitt uttrykk for at hvis man kunne komme med en slik innrømmelse, var det store muligheter i all fall for at vi kunne komme med. I dag betraktes altså ikke dette som noen innrømmelse i det hele tatt. Men dette med en deling av kysten understrekes mest fra nederlandsk hold. Fra britene har man vel i grunnen ikke hørt antydning om noe annet forslag, enn det som utenriksministeren nevnte med hensyn til dette ene året. Jeg vet derfor ikke hvor meget man skal legge i det.

Vi står da overfor den situasjon at man kunne gi den norske delegasjon et mandat til under dette møtet i London å kunne si at O.K., vi går med på å dele kysten ved Stad hvis vi får unntak fra Stad og nordover. Men da er jeg langt på vei enig med hr. Bondevik i at dette ikke må komme fra oss. Jeg tror imidlertid ikke at det i det hele tatt er noen løsning, for man skal nemlig være oppmerksom på en ting som ikke har vært nevnt her, og det er forholdet til Sovjet. Jeg vil stille spørsmålet: Vil vi kunne gå inn i en avtale med disse andre landene og gi dem slike rettigheter uten helt automatisk av forskjellige årsaker å måtte gi også Sovjet unntak for denne del av kysten? Og det vet vi, at har britene stor interesse av å fiske utenfor Finnmark-kysten inn til 6 mil og enda lenger inn, har ikke Sovjet mindre interesse av kysten fra Stad og sørover for eksempel når det gjelder sildefiske. Jeg tror ikke det er aktuell politikk å tenke seg at man skulle kunne være med i denne avtalen og gi de andre landene en slik ordning uten at Sovjet ville komme og be om en lignende ordning, som vi sannsynligvis måtte gi dem.

Når det gjelder den del av kysten som det er snakk om unntak for og fiskerne der, vet vi at man ved Færøyene innfører en 12 mils fiskerigrense fra 13. mars, og jeg kan ikke se at det er noen muligheter der for norske fiskere enten vi kommer med i denne avtalen eller ikke, fordi danskene har forbeholdt seg å få unntak for Færøyene og Grønland. Når det gjelder Shetland og pigghåfisket, er situasjonen den at vi har en avtale med britene hvoretter vi har rett til å kreve en lignende behandling av våre fiskere ved deres kyster som de får under denne overgangsordningen her hos oss. Det betyr da i realiteten at det er en 6 mils grense. At norske fiskere i dag fisker 600 meter fra land og blir oppbrakt, er en annen sak. Det vil vi ikke kunne endre noe på ved å gå inn i avtalen.

Hvis man i denne sak skal resonnere mest mulig saklig, se på de problemer man står overfor og på hvilke muligheter det er for å løse dem, kan ikke jeg i dag se at man kan komme fram til det at man kan gi den norske delegasjon noe annet mandat enn det den hadde sist. Jeg vil gjerne understreke på nytt at når det gjelder dette med de fire årene, har man tilsynelatende hatt den utvikling at de betydde noe vesentlig sist, mens de nå ikke betyr noe lenger. Det er selvfølgelig fordi det ikke var tilfredsstillende for de land som har sine vesentligste fiskeriinteresser ved norskekysten, og som vil at Norge skal være med i denne avtalen og gå med på disse rettighetene.

Så vil jeg gjerne peke på en annen ting som i all fall jeg tillegger en viss betydning, og det er at når det gjelder den fiskeripolitikk som De seks skal føre, har de sørget for å få inn i dette utkastet til konvensjon et punkt hvor det uttrykkelig slås fast at den skal de for så vidt kunne legge opp innenfor sin egen midte, uten å være avhengig av denne avtalen. Det er i samme avtale også for så vidt tatt inn et punkt når det gjelder Skagerak-kysten, hvor man også har anledning til å gjøre det utenom denne avtalen. Men nettopp dette punktet som gjelder De seks, hvoretter de har anledning til uhindret av avtalen å etablere sin egen fiskeripolitikk, er av betydning. Det kan jo da først og fremst komme til å bli en fiskeripolitikk uavhengig av fiskerigrensespørsmålet.

Jeg er ikke jurist, men jeg kan godt tenke meg at det kan vise seg å være uklarheter på det punktet når man skal til å definere avtalen konkret, hvor vidt dette ikke også kan bety at de står i en viss uavhengighet når det gjelder fiskerigrensespørsmålet. Men la oss si at de ikke gjør det – det vil ikke være så naturlig når det gjelder akkurat fiskerigrensen, fordi de ved sine lands kyster i grunnen ikke har så stor interesse av en utvidelse fordi det ikke foregår noe fiske av vesentlig betydning helt opp under kysten. Jeg vil imidlertid gjerne få lov til å si til slutt at jeg er også klar over den alvorlige situasjon, kan vi si, som kan oppstå ved at Norge blir stående utenfor. Men jeg kan ikke se at situasjonen blir noe mindre alvorlig om man gir den norske delegasjon fullmakter som går videre enn de den har. Det kan hende jeg ser feil, og hvis jeg hadde sett muligheter som kunne rettferdiggjøre et annet standpunkt enn det man har tatt, skulle jeg gjerne ha vært med på å drøfte det, men det ser jeg altså ikke.

Engan: Det er i grunnen alt sagt så meget at jeg skal fatte meg i korthet. La meg bare ganske kort få si at jeg er fullstendig enig i det standpunkt som Regjeringen er kommet fram til. Jeg har personlig helt til i dag vært i tvil om det kunne være riktig i det hele tatt å antyde noen utvidet overgangsordning til 1974, men jeg forstår det slik at delegasjonen på Regjeringens vegne har fått grønt lys for å antyde at Norge eventuelt kunne gå med på det, og det får vi vel gi oss på.

Når det gjelder det nordiske samrådingsmøtet som skal holdes i kveld, tror jeg ikke vi skal sette så store forhåpninger til det møtet, fordi interessene er så vidt forskjellige – konferer Færøyene og Grønland som får 12 mils grense, slik fiskeriministeren nylig var inne på.

En utvidet overgangsordning til 1975 som det nå er tale om, synes jeg for øvrig smaker litt av tilbaketog. Det kan det ikke bli tale om, og da synes jeg vi gjør oss latterlige. Vi vet hva det har kostet oss å kjempe fram en 12 mils grense, og vi vet hvilken betydning den har.

Det er tydelig at det kontaktutvalget som fiskeriministeren har hatt konferanse med, har gitt ham klar beskjed om hva fiskerne mener. Jeg må si at jeg er litt forundret over at enkelte i dette møtet er villig til å gå så langt som det er antydet. Det er riktig at det er en alvorlig sak handelspolitisk og tollpolitisk, men hva med EEC-landene – er det noen her som kan antyde noen særfordeler for Norge hva EEC-landene angår? Jeg tror neppe det. Jeg føler meg temmelig overbevist om at delegasjonen ikke bør gå lenger enn det Regjeringen er kommet til, og kommer vi fra det med det, får vi foreløpig være fornøyd. Det vil ha ulemper i første omgang, men jeg har tidligere pekt på – og jeg vil gjenta det nå – at det blir ikke så mange år før det blir et spørsmål om mat også i Europa.

Til slutt vil jeg gjerne minne om at når det gjelder disse overgangsordningene som vi har til 1970 og som eventuelt skal utvides, bør vi se litt nærmere på med hvilke redskaper man kan slippe utlendingene til mellom 6 og 12 mil. Det er et spørsmål som jeg gjerne vil at fiskeriministeren skal se nærmere på.

Brommeland: Dette synes stadig å være like problematisk. Jeg synes det var et lyspunkt det utenriksministeren i sin redegjørelse i dag nevnte om den nederlandske oppfatning, nemlig at de kunne tenke seg å gå med på unntaksordninger for kystområdet fra Stad og nordover. Det er noe mer enn det vi ventet da vi drøftet spørsmålet sist. Da snakket vi bare om de tre nordligste fylker.

Slik jeg forstår situasjonen, kan det ikke bety så meget for oss på sør-vestlandet og ved Skagerak om utenlandske fartøyer får anledning til å fiske i det ytre 6-milsområdet. Men jeg ble litt forskrekket da fiskeriministeren kunne fortelle at dette fiskerinæringens kontaktutvalg så kategorisk gikk mot den oppfatningen, så mange fornuftige mennesker som det der sitter. Jeg undrer meg imidlertid på om det er slik å forstå at de ikke ville gå med på at Regjeringen skulle endre instruksen, idet de mente at det ikke skulle tas noe slikt initiativ fra *vår* side. Men sett at eventuelt Nederland eller andre der borte fremmer konkret forslag om en slik ordning som et kompromissforslag, ville da dette utvalget være like kategorisk og uvillig til å diskutere dette? Og ville Regjeringen da i tilfelle være villig til å forandre instruksen hvis det ble fremmet et slikt forslag, og hvis det var tid til å tackle det i disse dagene møtet skal vare? Jeg er enig i at delegasjonen skal reise med samme instruks som tidligere. Den synes jeg det er vanskelig å kunne gjøre noe med. Men selv om ikke *vi* vil fremme et kompromissforslag, er det et spørsmål om hvilket standpunkt vi skal ta hvis *andre* fremmer et kompromissforslag. Skal vi da være like avvisende? Der synes jeg det er en vesensforskjell, og jeg vil gjerne spørre om hva Regjeringen da akter å gjøre. Kunne den da tenke seg å gå med på å drøfte det og eventuelt akseptere det under forbehold om Stortingets godkjennelse?

Det har også vært nevnt – hvis jeg forsto utenriksministeren riktig – at den britiske delegasjonsleder Peter Thomas kunne tenke seg en kompromissordning hvis overgangstiden ble utvidet til 1975. Det kan også da bli aktuelt. Jeg er enig med dem som har sagt at vi ikke skal fremme noe forslag om en utvidelse ut over de fire årene vi allerede har gått med på. Men sett at det skulle komme fram forslag om det og bli aktuelt med en slik utvidelse? Jeg vil for min del si at det måtte vi kunne gå med på, og jeg skulle også der ønske å høre om ikke Regjeringen har samme synspunkt. Hvis vi ikke er villige til å drøfte eventuelle kompromissforslag som måtte komme der borte, hvordan skal man da på noen måte kunne holde døren åpen, slik som hr. Røiseland sa, og som jeg er enig i at man bør gjøre? Må vi ikke da være villige til å strekke oss litt på disse punktene, som er de som har vært berørt og som kan komme på tale?

Når det gjelder det fiskeriministeren var inne på til slutt om sovjet-russernes stilling, vil jeg bare spørre: Er det virkelig et så stort problem på våre kanter av Vestlandet som han gjorde det til? I dag har de tillatelse til å fiske mellom 6 og 12 mil, og om de skulle få tillatelse til å gjøre det også etter 1970, eventuelt til 1974 eller 1975, ville det da være så katastrofalt som fiskeriministeren synes å ville fremstille det?

Warholm: I likhet med hr. Brommeland har også jeg stilt meg det spørsmålet: Hva vil skje hvis andre nå på konferansen reiser spørsmålet om en

deling av kysten. Det var jo først etter at vi var ferdig med det hemmelige møtet i Stortinget at vi fikk en antydning om at det spørsmålet var tatt opp. Mange av oss var litt forundret over at ikke de nyhetene ble brakt oss før vi hadde det hemmelige møtet i Stortinget, men det ligger nå bak oss.

Jeg ser det også slik at hvis vi nå låser det helt fast på den konferansen som skal ta til i morgen, vil fiskerinæringen kunne få skader som vi ikke kjenner omfanget av. Når jeg nå snakker om fiskerinæringen, tenker jeg ikke alene på selve fisket. Jeg tror at den utvikling vi er midt oppe i, tilsier oss at det går mot en strukturendring som gjør at vi for ettertiden må begynne å se sammenhengen mellom dem som står på land og driver med foredling av produktene, og dem som er i båtene, på en helt annen måte enn jeg har inntrykk av at vi har gjort hittil. Det var en tid da det gikk an å tilkalle folk til fiskeindustrien for en seks måneders tid, men den tiden er forbi, og den kommer aldri igjen. De folkene som er på land, har krav på å få arbeid hele året, og vi på vår side må forsøke å skaffe dem råstoff hele året. Det er en situasjon som vi tidligere ikke har hatt.

Hr. Bondevik snakket om sildefisket i dag, og da tenkte han – og det gjorde vel også hr. Borten – på storsildfisket. Ja, jeg må si at den situasjon som sildefiskerne har vært oppe i, har vært preget av at silden som regel har vært fanget nær opp under land. Slik har det vært helt fra Rogaland i sør til nordlandskysten. Det er langt innenfor både 6- og 12-milsgrensen. At den selvfølgelig et kort øyeblikk passerer både 6- og 12-milsgrensen, er ganske klart, for den kommer jo fra havet og går mot land.

Hr. Brommeland var også inne på dette spørsmålet om hvor store skadevirkninger det ville ha etter 1970. Han reiste spørsmålet i forbindelse med avtalen med Russland. Det er vel ingen gitt å si om silden vil oppholde seg i beltet mellom 6 og 12 mil én eller to eller tre dager lenger enn den gjorde året før. Det er jo helt umulig å si noe om det. Men hvis en ser på situasjonen som den er i år for eksempel, er den preget av at man får ganske lite med fangster ute på havet. Man får fangstene etter hvert som silden kommer inn mot land. Denne historien med silden viser det seg at vi har hatt før, og det er nokså mange som tror at vi fortsatt får en slik situasjon.

Når det så gjelder spørsmålet om deling av kysten, må jeg si at jeg er forundret over at det spørsmålet er reist om en deling ved Stad. Når det gjelder bunntråling, drives det fra norsk side ikke noen bunntråling av vesentlig betydning nær land på kysten fra Lofoten og sørover. Jeg må si at når det er satset ikke så rent lite penger både fra det offentlige som fra det private for å finne fiskefelter ved andre lands kyster, for eksempel ved Grønland, Island osv. for å skaffe råstoff til vår fiskeindustri nettopp på Vestlandet, er jeg nokså forundret over at disse folkene vil gå over bekken etter vann hvis det er slik at vi har uoppdagede fiskefelter langs norskekysten. Dessverre er bunnforholdene langs den delen av kysten slik at det så å si ikke gir muligheter for å drive lønnsomt fiske. At det kan lønne seg for mindre fartøyer, er så sin sak, men det blir i meget liten utstrekning. Man kan jo spørre: Hvorfor er vestlendingene så vestvendt i sitt fiske? Det er selvfølgelig fordi det gir

muligheter for bedre inntekter. Hvis man ser på de fiskeflåtene som drar ut fra Ålesund, vil man se at de stevner vestover ikke bare én dag, men flere dager.

Jeg tror for min del at det verste som kan skje, er at man låser fast mulighetene under de forhandlinger som nå skal ta til i morgen. Der er jeg helt enig i det som hr. Røiseland sa.

Nybø: Det var bemerkningen både fra hr. Røiseland og formannen om at vi ikke måtte slå døren igjen, som fikk meg til å be om ordet igjen. Jeg vil da reise det spørsmål: Hva skal man da ha å holde døren åpen med? Det har fiskeriministeren i sitt innlegg nå for så vidt gitt et svar på. Hvis jeg ikke misforsto ham, mener han at vi har ingen ting å holde døren åpen med. Det er altså hans konklusjon – døren igjen.

Hvis man skal holde døren åpen, så er det slik som fiskeriministeren analyserte situasjonen, både med hensyn til utvidet overgangstid og med hensyn til oppdeling av kysten, ikke noen farbar vei, og dette er da kontaktutvalget enig i. Da er vi altså kommet til den situasjon at de som sitter med trådene i sine hender, når det gjelder vår fiskeripolitikk mener vi ingen ting har å gi på. Nå kan man spørre: Er det noe mer, er det noen muligheter? Nei, sier fiskeriministeren, det er ikke det.

Jeg vil gjerne spørre både hr. Finn Moe og hr. Røiseland om de kan peke på noen andre konkrete ting vi kan holde den døren åpen med?

Borgen: Når en skal tenke seg hva som kan komme ut av konferansen når det gjelder på den ene side konvensjonen om fiskerigrensen, og på den andre siden de handelsmessige forhold, så er jeg kommet til det resultat at disse to ting ikke på noen måte er sammenlignbare. De ligger i absolutt forskjellig plan.

Vi må regne med at denne konvensjonen kommer til å vare svært lenge. Den vil vel vare svært lenge for oss selv om det kanskje blir unntakene som i tilfelle blir det viktigste for vår del. Det som blir vedtatt av handelsmessige ting, må en derimot regne med blir av forholdsvis kort varighet og blir gjenstand for stadige forhandlinger.

Jeg må si at jeg ikke med min beste vilje skjønner at det er så mange som stiller disse to ting opp mot hverandre, og sier at vi må gi innrømmelser på konvensjonen i fiskerigrensespørsmålet, fordi vi kan risikere vanskeligheter av handelspolitisk art. Det er mulig at vi risikerer en del vanskeligheter, men for meg fortoner som sagt disse størrelsene seg overhodet ikke sammenlignbare.

Jeg vil gjerne ganske kort si at jeg er enig i det opplegg Regjeringen nå har latt oss få høre. Jeg slutter meg i alle hovedtrekk til den begrunnelse som er gitt her av hr. Borten, hr. Bondevik og enkelte andre med samme hovedsyn.

Hvis det er slik som hr. Warholm og hr. Brommeland har sagt, at fisket mellom 6 og 12 mil ikke betyr noe særlig mye for nordmennene, så betyr det vel heller ikke så mye for de andre, så man skulle i så fall ikke tro det var noen så voldsom affære å få dette holdt utenom, og at vi kunne få rimelige forhold når det gjelder handelen med fisk allikevel.

Jeg vil ellers si at jeg synes det er gjort store framskritt i forhold til de prinsipper vi har forfektet under konferansen allerede, f.eks. med hensyn til 12-milsgrensen står vi mye sterkere enn vi gjorde før.

Jeg tror ikke vi skal se med så stor bekymring på mulighetene av å komme inn og oppta forhandlinger igjen. Det finnes vel to-sidige avtaler, så vidt jeg vet, på dette område mellom Norge og flere andre land. Det er én måte å komme inn igjen på. Og hvis det er noe ønske fra andre land om at vi skal strekke oss lenger, så synes jeg de får fortelle oss det, og så får *det* bli veien å gå for å holde døren åpen, som det har vært sagt her. Men at det fra norsk side skulle bli gitt nye invitter og antydninger om nye innrømmelser, det synes jeg må være en helt meningsløs forhandlingstaktikk.

Til slutt vil jeg gjerne si, siden det har vært nevnt litt kritisk at det er den samme delegasjon som møter, at det skulle bare mangle at en byttet hest midt i løpet. Det er ingen som gjør det. En ny delegasjon nå vil stå helt hjelpeløs. Jeg er enig i at det er den samme delegasjonen som opererer. Så vidt jeg har forstått, er det kommet til litt nytt, slik at det på den måte blir ivaretatt interesser som ikke var representert til å begynne med.

Jeg vil som sagt helt og fullt støtte det opplegg vi har fått fra Regjeringen.

Ingvaldsen: Det er jo beklagelig at det er så vidt forskjellige oppfatninger i denne vanskelige og viktige saken. Jeg kunne ha ønsket at vi hadde hatt litt bedre tid, for jeg tror denne saken er av slike dimensjoner at den er verd alvorlig overveielse.

Hvis jeg for min del nå skal forsøke å sammenfatte det inntrykk jeg har fått her, vil jeg først peke på det faktum at forhandlingene i Europa for tiden mellom de forskjellige nasjoner er uhyre realistiske og nøkterne, og det er en fantastisk fremdrift i dem. Det er harde forhandlinger. Vi har jo sett innen EEC–landene at det ikke er noen lek, det er virkelig alvor. Jeg tror derfor at vi også må se realistisk på dette. Vi kan ikke vente å få noen særlige fordeler giende fra de andre i disse spørsmål. Da tror jeg vi måtte vente lenge.

Jeg forstår at det er mange som med meg er bekymret for at vi skal bli stående utenfor og få vanskeligheter når det gjelder forhandlinger om handelen med fisk. Det snakkes om å holde døren åpen, og for så vidt har vi holdt døren åpen inntil nå. Men nå må vi enten gå inn gjennom døren, eller så klapper den igjen foran nesen på oss. Det tror jeg vi skal se i øynene. Det nytter ikke lenger å snakke om å holde døren åpen, nå er det avgjørelser som må tas. Og tar vi den avgjørelse at vi blir stående utenfor, så nytter det ikke å si som enkelte har gjort, at vi har anledning til å forhandle med hvert enkelt land. Da vil EEC-landene så vidt jeg forstår, opptre som EEC-land. De er alle underlagt en felles politikk, og de vil opptre som en enhet overfor oss.

Det er ting som gjør forhandlingene vanskelige, og så vidt jeg forstår, må også samtlige land være enige om en eventuell senere tilslutning fra vår side. For meg står det sånn at det er et avgjørende punkt vi er kommet til. Man kan selvfølgelig begynne å snakke om sneen som falt i fjor og de forhandlinger som har

vært ført osv. Det interesserer ikke i dag. I dag må man se framover og ta avgjørelsen. Jeg tror man kan gjøre en skjebnesvanger feil hvis man oppfatter det slik at vi fremdeles bare kan sitte og holde på våre gamle standpunkter, og at så de andre står ferdige til å ta imot oss når vi måtte ønske det. Så enkelt er det dessverre ikke, etter min oppfatning.

Jeg ser det derfor slik at hvis vi kunne få i stand en ordning med deling av kysten, sånn som det har vært antydet her, ville jeg godta det. Jeg tror ikke det er noe bedre å få nå, og enda mindre senere.

Man må altså ta en beslutning. Jeg vil si at det ville være meget beklagelig hvis norsk prestisje skulle være en hindring for at vi kan oppnå det som er best mulig, for det er det som er vår oppgave. Når det gjelder de utmerkede menn som sitter i Fiskerinæringens Kontaktutvalg, så er de all ære verd, men det er nå allikevel vi som skal vurdere vår stilling i det nye Europa.

Jeg tror at det standpunkt vi tar her, vil få innflytelse også på andre områder, for vi er jo partnere med de andre også når det gjelder andre ting enn fiskeriprodukter. Jeg ville synes det ville være uhyre beklagelig hvis vi skulle komme utenfor på det nåværende tidspunkt først og fremst for fiskerienes skyld.

Røiseland: Først ein replikk til hr. Johs. Olsen. Han sa at det var liten fare med å stå utafor, for når vi fann at vi ville vere med, var det berre å telefonere til vedkomande at no ønskjer vi å bli med, så tok dei oss med glede. – Det kan gjerne vere at det er eit nokså rett syn – under ein føresetnad, at vi godtar overenskomsten slik som den ligg føre. Då kunne eg gjerne tru det var nok å telefonere, og så seier dei all right.

Men det er akkurat det vi ikkje ønskjer, og det som er viktig for oss, er då å få unntak. Det er å få skikkelege unntak, slik at vi kan sikre kystfolket vårt. Og det er der eg trur vi får så mykje dårlegare sjansar, dersom dei andre no blir einige og vi blir utafor, og vi seinare skal bort og tigge. Då trur eg det blir vanskeleg å tigge.

Difor meiner eg det er så overmåte viktig at vi ikkje no slår døra igjen, men at vi verkeleg får gjort dei andre merksame på at det kan vere visse alternativ som vi vil tenkje på, og så kome tilbake til. Difor meiner eg at instruksen til delegasjonen i London ikkje skal vere: Hald fram som de stemner, karar. – Eg meiner dei må gjerast merksame på at dei bør prøve å få orientert seg så langt det på nokon måte går an, om korleis ein kunne tenkje å kome til kompromiss med dei andre, og så må dei halde døra open.

Hr. Nybø spurte: Kva skal ein tilby? Ja, han kan så gjerne spørje. Eg meiner at i eit knipetak kan vi tilby dette med overgangsordning til 1975, så har vi i all fall noko å snakke om. For det andre så er det då ikkje våre fiendar vi møter der borte. Dersom vi opptrer som vanlege høflege menneske, må det då gå an å spørje dei andre om dei kan tenkje seg noko alternativ, om det er slik å forstå at her vil dei ikkje ta noko omsyn til dei spesielle forhold i Noreg, om dei berre vil at vi skal gå med på det som dei synest og dermed punktum, eller om dei kan tenkje seg noko alternativ. Vi må kunne spørje om det.

Det er kanskje lita tid til å planleggje ein lunsj, men eg vil seie at det hadde vore vel brukte pengar om ein fekk til ein lunsj for representantane.

I det heile meiner eg at det må gå an der borte på ein eller annan måte å få til ei ordning, slik at døra er open. Det meiner eg først og fremst må vere instruksen for delegasjonen.

No sa hr. Ingvaldsen at han utan vidare ville gå med på ei ordning med at kysten kunne delast. Det vil eg for min part ikkje ha tatt stilling til i dag. Men eg meiner vi må prøve å få det alternativet fram, holde det flytande, og så får vi drøfte det seinare og prøve å kome fram til ei ordning.

Toppe: Sidan vi sist var samla her, har det foregått forskjellige ting som har samanheng med fiskerikonferansen i London. Sidan sist har vi, som vi veit, hatt Nordisk Råd, og der vart vel også desse spørsmåla diskutert grundig. Departementet har på diplomatisk veg undersøkt korleis dei andre delegasjonane ser på saka, og Regjeringa og fiskeriministeren har hatt kontakt med det innalandske kontaktutvalg som har med desse særspørsmåla.

I dag har vi fått lagt fram resultatet av alt dette. Det har ikkje vore noka søndagsstillheit kring desse spørsmåla i tida som er gått. Alle dei moglegheiter som er til stades, er sikkert vurderte i samband med det standpunktet som er lagt fram her i dag, og så er då vi samankalla og skal gje våre råd til Regjeringa og delegasjonen, og seia kva vi synest om saka.

Eg er einig med hr. Johs. Olsen at vi bør halda på den harde lina, også på bakgrunn av det som er lagt fram her i dag frå Regjeringa si side som opplegg for delegasjonen, synest eg det er rett. Vi må vera klår over at vi er klemde opp i ei krå her. Når ikkje Regjeringa synest å sjå nokon moglegheit til å foreslå noko, må vi vera klår over at dei trur vi blir avviste med dei framlegg vi måtte koma med om innrømmingar fra vår side. Dei andre vil vi skal gå med på det framlegget som ligg føre, og kjem vi først med innrømmingar, vil dei ha oss til å gå lenger og lenger. Eg meiner det er sørgjeleg.

Det er rett nok som hr. Røiseland sa, at det er ikkje noke fiendar vi møter når vi kjem til London. Eg er einig i at reint militært sett er det ikkje det, men forretningsmessig sett må ein vel kunna seia at det er harde fiendar vi møter der. Dei tek ikkje omsyn til oss på nokon måte, så vi må vera budde på med sverd ved lend å hevda våre rettar.

Eg meiner dette er ein vanskeleg situasjon, og det må vi vera klar over, men dersom vi firar, blir det endå verre, for dei køyrar oss frå skanse til skanse, etter mine begrep.

Min konklusjon er då at eg er einig i det opplegget som er lagt fram frå Regjeringa si side. Dersom det frå motparten skulle koma fram noko med spørsmål om vi kunne tenkja oss å vera med på det, så er eg viss på at vi får anledning til å vurdera eit slikt spørsmål, og at både fiskeriministeren, Regjeringa og delegasjonen vil leggja tinga fram for komiteen til vurdering etter kvart som noko kjem opp.

At vi skal koma med noko framlegg der borte, trur eg ikkje har noko for seg.

Hareide: Det ser ut som deltagerne i konferansen er innforstått med at det skal gjøres unntak når det gjelder Island, Færøyene og Grønland, på grunn av den rolle fiskerinæringen spiller i disse land. Jeg går ut fra at vår delegasjon vil kunne gjøre det klart for konferansen der borte at fiskeriene spiller så og så stor rolle også for vårt land. Det er jo en større befolkningsgruppe – i tall i all fall – som er avhengig av fiskeriene her i landet enn tilfellet er både for Island, Grønland og Færøyene, og det er jo en del av vårt land som er fullstendig avhengig av fiskeriene. Jeg går ut fra at delegasjonen er så klar over dette at den kan argumentere med det på en riktig måte.

Jeg synes nok det er meningsløst at vi skal settes så helt utenfor, når det skal gjøres unntak for Island, Færøyene og Grønland, når vi tenker på den rolle fiskeriene spiller i vårt land. Det kan ikke noksom gjøres klart for delegasjonen at dette argumentet må brukes ganske kraftig. Naturligvis er forholdene i vårt land mer variert når det gjelder andre næringer, men vi må huske på at det er distrikter i vårt land som er i absolutt samme stilling økonomisk som Island, Færøyene og Grønland, og som er avhengige av avkastningen av fiskerinæringen, og dette er argumenter som må brukes for vårt lands vedkommende. Forholdet for oss er omtrent tilsvarende når det gjelder fiskerinæringens betydning, i all fall for hele kyststrøk, og for en befolkningsgruppe som teller flere enn de tre landene det gis unntak for.

Asbjørn Holm: I likhet med mange andre talere synes jeg dette er en meget alvorlig og viktig sak for oss. Men jeg vil tilføye at jeg er overmåte glad for og helt enig i den linje som Regjeringen har trukket opp i dette spørsmål. Jeg vil samtidig gi min fulle støtte til det som ble uttalt av representantene Bondevik og Johs. Olsen.

Når det gjelder våre forhandlere i London, synes jeg vi har grunn til å gi dem all mulig honnør for den linje de har fulgt der borte. Vel nok er den linje de har fulgt, trukket opp herfra av Regjeringen og departementet og på grunnlag av uttalelser i møtene her i komiteen, men jeg synes vi har all grunn til å være fornøyd med det arbeid de gjorde der borte i de tidligere møtene.

I likhet med fiskeriministeren kan jeg ikke skjønne det kan være behov for å skifte delegasjon under den forestående konferanse. Det ville, som det har vært uttalt før, se ut som om vi har skiftet standpunkt, og det har vi vel aldeles ikke gjort.

I motsetning til hr. Ingvaldsen, hr. Røiseland og flere tror jeg vi slår inn på en farlig vei om vi nå begynner å gi etter, å gi tau, som hr. Bondevik så riktig sa. Begynner vi først, er jeg redd for det kan være store muligheter for at vi må fortsette å gi tau, inntil de store gutta som det har vært snakket om, får det slik som de vil ha det. Etter mitt skjønn er det mye som tyder på at det var nettopp det som var bakgrunnen for hele konferansen. Vi kan kanskje få problemer om vi blir stående utenfor – det lar seg ikke bortforklare – men jeg frykter for at vi kommer til å få problemer også om vi går med.

Jeg tenker da i første rekke på problemene for kysten og kystbefolkningen. Det er vel heller ikke tvil om at når både Kontaktutvalget og andre som har vurdert

disse spørsmål, er kommet fram til at vi skal stå utenfor, så er det disse tingene de tenker mest på.

Jeg skal ikke ta opp mer tid, men jeg vil bare på det sterkeste anbefale at vi fortsatt følger den linje som allerede er trukket opp.

Formannen: Jeg har tegnet meg selv, siden hr. Nybø rettet et direkte spørsmål til meg. Det var dette spørsmålet om å holde døren åpen. La meg da si at jeg har ikke hatt noen tanke på at man i den nåværende situasjon på selve konferansen skulle komme med noen antydning om enten at vi kunne ta ett års lengre overgangsordning, altså til 1975, eller at vi var interessert i soneprinsippet.

Men det finnes jo forskjellige muligheter for å holde døren åpen, som vi har sagt. Man kunne jo, for så vidt som man ville ta det veldig høytidelig og formelt, få med en reservasjon i protokollen fra konferansen om at vi forbeholder oss å komme tilbake til spørsmålet om senere tiltredelse til avtalen hvis partene kunne bli enige om en tilfredsstillende ordning for de unntak som skulle gjelde for Norge. Man kunne forsøke å få til en formell reservasjon på dette punkt.

Det finnes så mange måter å gjøre det på. Man kan bare ganske muntlig på konferansen si at vi har hatt liten tid til å studere denne saken, som er av livsviktig betydning for landet, og at vi gjerne vil se på den også i tiden framover.

En tredje mulighet er, som det ble sagt her av en av talerne, at man kanskje kunne gjøre et framstøt på lunsjfronten. I parentes bemerket må jeg si at jeg har inntrykk av at delegasjonen ikke har vært riktig klar over hvor mye lunsjfronten betyr i internasjonale forhandlinger.

Man kan i all fall forsøke å spørre de forskjellige lands representanter ut hvor langt de respektivt kunne tenke seg å gå, og man kan altså få en viss peiling på hvordan situasjonen ligger an. Det er jo delvis gjort nå gjennom de undersøkelser som Utenriksdepartementet har foretatt, men her kunne man jo lett bore videre.

Som hr. Hareide sa, kan vi peke på at fiskeriene har så pass stor betydning for vårt land, at vi på den måten kommer inn om ikke i samme situasjon, så nærmer vi oss den situasjon som Grønland og Færøyene er i, som altså konferansen har innrømmet berettigede unntak i avtalen.

Jeg må her i parentes få lov å gjøre en annen bemerkning. Her er vi igjen i en situasjon hvor vi ser følgen av den manglende informasjonsvirksomhet om Norge i utlandet. Informasjonsvirksomheten er av betydning for alle næringer, og dette kan være en liten påminnelse til oss om at vi ser til at en slik informasjonsvirksomhet blir drevet på en bedre måte enn hittil.

Videre kunne vi framholde at hvis vi skal gjøre innrømmelser, har vi også visse motkrav å stille. Handelen med fisk og eksporten av fisk har enorm betydning for oss, og vi kunne si at hvis vi gjør innrømmelser, synes vi det ville være rimelig om de andre parter gjorde visse handelspolitiske innrømmelser når det gjelder avsetning av fisk. Man kunne gå så langt som å antyde at det er faktisk en viss forutsetning for at vi kan gå med på ordningen.

Hr. Toppe var veldig krigersk når det gjaldt forhandlingene om fiskerigrensen, og sa at man skulle stå med sverdet ved lend. Men det er bare én ting

man skal huske på, og det er at man kan ikke med sverd ved lend slåss seg inn på markeder. Da trenges det andre midler.

Man sier det er farlig å gi etter, og jeg kan i og for seg akseptere den tankegang. Men det er noe annet som også er farlig. Det er at vi setter oss om ikke totalt utenfor, så i all fall i en veldig vanskelig stilling på det europeiske fiskerimarked. Man kan henvise til De forente stater, og man kan henvise til Sovjet. Vel, jeg ville nødig at Norge skulle komme i et slikt avhengighetsforhold til det sovjetiske fiskerimarked som Island en tid var. Og med hensyn til De forente stater så kan man ikke gjøre regning med noe for sikkert. Der kan handelspolitikken skifte når som helst. Det får man nærmere peiling på når man ser resultatet av Kennedy-runden.

Rakel Seweriin: Vi er alle sammen enige om at dette er en alvorlig og vanskelig situasjon. Jeg synes det er beklagelig at det er så pass delte meninger om hvordan man skal behandle den. Jeg er enig med dem som sier at vi ikke må slå døra igjen, og jeg er enig i de antydninger som formannen ga om hvorledes det kan finnes muligheter for å holde forhandlingene gående.

Men der vil jeg si én ting. Vi ønsker ikke og har helt fra begynnelsen av ikke ønsket å kople fiskerigrensen sammen med handelsspørsmål. Men det er ikke vi som har lagt opp til denne konferansen. Det er de andre som har lagt opp til den, og det er de andre som har lagt opp saklista, så vidt jeg forstår. Da vil de heller ikke akseptere vårt resonnement eller vårt standpunkt her. Og hvis vi skal holde på den harde linja og være budd med sverd ved lend, som det er sagt her, må vi også i tilfelle være budd på å ta de konsekvenser det fører med seg.

Og her kommer jeg til det egentlige spørsmål: Er vi budd på også å ta den konsekvensen at hvis vi ikke vil være med på konvensjonen om fiskerigrensen, så sier de andre at vel, da vil vi ikke ha noe mer med Norge å gjøre, og vi fortsetter forhandlingene om handelen osv. uten Norge? De andre har sagt at de på denne konferansen ønsker å diskutere alle spørsmål, og vi ønsker bare å diskutere fiskerigrensen. Det høres som det er vårt standpunkt der borte. Men vi behøver ikke opprettholde det standpunktet her i utenrikskomiteen, og det er da jeg vil spørre: Hvilke konsekvenser fører denne harde linja til? Vil den føre til at Norge ikke får være med ved de fortsatte forhandlinger i London? Og hva er det så som skal opp under de videre punkter på denne konferansen? Det er jo bare det vi har snakket om her. Men hva med de andre spørsmål?

Det er greit for dem som sier vi skal holde den harde linje. Men da synes jeg de også nesten er forpliktet til å gjøre oss andre uvettige oppmerksom på de konsekvenser det fører med seg, så vi også får lov å være med og drøfte det. Og har dette spørsmålet vært drøftet i Kontaktutvalget?

Johs. Olsen: Til fru Seweriin vil jeg si at selv om jeg har hevdet det prinsippet at spørsmålene om handel og fiskerigrense ikke skal kobles sammen, har jeg ikke sagt at vi ikke skal delta i konferansen og være med på behandlingen av de andre spørsmålene på sakslisten. Ved det første møtet vi hadde her sa vi nettopp at

vi skulle være med på å behandle de punktene som sto i opplegget, og annen gang vi hadde møte her, var det snakk om bare fiskerigrensespørsmålet, de andre punktene ble ikke berørt. Så vi har tatt vårt standpunkt alle sammen. Men det må ikke misforståes dithen at vi ikke skal være med og forhandle videre, for de er viktige, også de andre spørsmålene.

Men jeg vil si at om vi hadde fulgt Islands vei helt fra første gang, så har vi jo i all fall nå sett at konsekvensene for Island ikke er blitt verre. Island med sin hårde linje fikk jo 12 mils grense med overgangsordning på 3 år, mens vi måtte gå med på 10 år. De har fått økt sitt salg av fisk til alle land, også til England, hvor det var torskekrig før. Nå går det normalt. Dessuten har de økt sitt salg til USA og redusert handelen med Sovjet. Så hvis vi hadde fulgt Islands vei, som vi som er tilhengere av den hårde linje har anbefalt fra begynnelsen av, så ville vi ikke ha vært dårligere stillet enn vi er i dag. Tvert imot ville vi kanskje ikke ha fått slike krav som vi nå har fått.

Når det gjelder hr. Røiselands spørsmål vil jeg si at det selvfølgelig er vår feil at vi ikke har greid å få hr. Røiseland til å forstå det på samme måte som vi.

Hva er bakgrunnen for denne konferansen? Det har vi fått forklart av utenriksministeren allerede i det første møte vi hadde her. Det er at det skal være valg i England og at de engelske trålerinteressene presser på slik at det må noe gjøres når vi og Island nå har utvidet våre fiskerigrenser til 12 mil og med 10 års overgangsordning for vårt vedkommende. Det som videre trer klart frem, er at det er dette at England ikke er medlem av EEC som er bakgrunnen for at de har tatt denne saken opp. Selv om de har en avtale med oss om overgangsordning frem til 1970, har de tatt dette spørsmålet opp overfor de andre land. Dermed fikk vi, som jeg nevnte første gang, en kald styrt – vi trodde saken var i orden frem til 1970, og så er den ikke det. England løper i realiteten fra den avtalen de har. Ikke formelt har de sagt det, men realiteten er jo den at hvis vi går inn på denne avtalen, så har de evigvarende rettigheter til å fiske mellom 6 og 12 mil, og det vil si det samme som at vi ikke har noen 12 mils grense, at vi har 6 mils fiskerigrense. Den saken er klar.

Så er det dette med at det blir vanskelig å komme tilbake. Det er jo Nederland som har antydet at det kanskje går an å få en løsning ved å gi innrømmelser fra Stad og sørover. Og hvorfor? Jo, det er nevnt her før: Fordi de har interesse av sildefisket i Nordsjøen. Dermed er de interessert i at vi ikke skal ha 12 mils grense for norskekysten på Vestlandet og Sørlandet.

Så er spørsmålet: Tror noen at England og Tyskland og for så vidt også Frankrike, som har fiskeriinteresser i Nord-Norge og helst ville gå med trål inn til 4 mils grensen – gjerne inn til 3 mils grensen hvis de bare fikk lov å fiske der – tror noen at det er tilfredsstillende for dem at de får en 6 mils grense fra Stad og sørover? For man driver jo ikke det fisket innenfor 6 mils grensen som har noen interesse for dem. Det de har interesse av er å få fiske med trål i Nord-Norge. Og vet vi, om vi tilbyr dette med Stad og sørover, at England og Tyskland vil godta det? Nettopp der mener jeg at vi svekker vår stilling hvis vi skal skynde oss å tilby en ordning de ikke vil godta og at vi kan slakke litt på det, vi kan gå til 1975 med overgangsordningen istedenfor til 1970 osv.

Det er det som er bakgrunnen for min uttalelse om at det ikke er vanskelig å komme tilbake. For når de store land som England og Tyskland og også Frankrike i dette selskapet, har interesse av å komme til Nord-Norge og tråle – det er deres hovedinteresse – så vil de, hvis vi går med på det forslaget som foreligger i dag om evigvarende fiske fra 6 til 12 mil, være sjeleglade for å motta det.

Det er snakket her som om alle kort var borte for oss hvis vi ikke kom med i avtalen. Det er de ikke. For de kjøper ikke fisk for våre blå øynes skyld. De kjøper fordi de har forretningsmessig interesse av å kjøpe vår fisk – det er riktig det hr. Toppe sa og det vil alltid komme til å være så, fordi de trenger fisk og må handle med oss og med Island. Det må vi ikke tape av syne.

Kjøs: Jeg ser det slik at vi ikke kan låse fast situasjonen før forhandlingene på London-konferansen har begynt. De opplysninger som utenriksministeren ga ved begynnelsen av møtet, synes også å gi et visst, om kanskje nokså svakt, grunnlag for å tro at det kan bli noen bevegelse i situasjonen under forhandlingene på den forestående konferanse. Det hele er imidlertid så pass vagt at det er vanskelig på det grunnlag å anbefale noen endring i instruksen for delegasjonen. Men jeg vil nok føye til at delegasjonen ikke bør oppfatte sin instruks derhen at dens oppgave er å reise til London bare for å si nei. Den må selvsagt, som hr. Røiseland sa, forsøke så langt det er mulig å få bragt på det rene hvilke unntaksordninger vi kan oppnå, og så får det bli vår oppgave å vurdere om dette er så gode vilkår at vi på det grunnlag kan slutte oss til. Og hvis det ikke er mulig å foreta denne vurderingen mens konferansen pågår, må det være mulig, slik som formannen sa, å formulere en reservasjon hvor man holder adgangen åpen til å komme tilbake med sin endelige beskjed når man har fått vurdert det som går frem av forhandlingene på konferansen, både det rent offisielle og det man kan få bragt på det rene under hånden. Dessuten er det vel heller ikke så helt sikkert at alle delegasjoner vil gi endelig beskjed om sitt lands stilling til tilslutningen på selve konferansen, så det kan jo være flere muligheter for at man får anledning til å vurdere det resultat som vil foreligge fra konferansen, og deretter gi sin endelige beskjed når den vurdering er foretatt. For som jeg tidligere har sagt, når vi har behandlet denne saken, så mener jeg at vi må forbeholde oss – jeg vil i hvert fall forbeholde meg det for mitt vedkommende – å vurdere situasjonen på grunnlag av det som helt konkret foreligger, og det vet vi ikke før denne konferansen i London er holdt.

Jeg mener altså at delegasjonen skal ikke bare reise for å innta et negativt standpunkt, den skal også forsøke å bringe på det rene noe som kan danne grunnlag for oss når vi skal ta den endelige avgjørelse i denne saken. Og da tenker jeg på hvilke helt konkrete unntaksordninger det kan være mulig å oppnå.

Hegna: Jeg vil si ganske kort at jeg er helt enig i det standpunkt Regjeringen har tatt. Det er fra mange forskjellige hold her gitt uttrykk for at man betrakter situasjonen som vanskelig, kanskje i noe større eller mindre grad, men alle mener at den er vanskelig. Men jeg er helt overbevist om at den måte hvorpå man kan få det best mulige ut av situasjonen, det er at man nå går til konferansen med det samme

mandat og følger den samme linje som man har fulgt hittil. Da kan det være håp om å få et noenlunde brukbart resultat ut av forhandlingene, eller det best mulige. Men hvis man gir seg inn på å forlate det, så tror jeg at den videre utvikling vil bringe overordentlig store skuffelser.

Jeg legger meget stor vekt på akkurat de momenter som hr. Hareide i sitt siste innlegg understreket så sterkt: at disse forhandlinger har jo begynt med å gi visse unntagelser på bestemt grunnlag i forhold til den generelle konvensjon man skal lage – for Grønland, Færøyene og Island er det vel. Derfor er det av betydning at vi kan få lagt til rette en virkelig forståelse av at vi også har krav på unntagelser. Og skal vi få bibrakt vår motpart forståelsen av det, må vi selv gå inn i forhandlingene med så pass stort alvor at de kan se at vi legger vekt på det. Jeg tror ikke de vil legge noe særlig alvor i det som vi der argumenterer for, med mindre vi holder på nøyaktig den linje som man har lagt opp. Om da de andre når de forstår dette kanskje kommer fram til noe opplegg, det får tiden vise. Det kan vi ikke uttale oss noe om nå. Men jeg er i hvert fall sikker på at det beste opplegg som man da kan få fra den annen kant, det får man på den måten at man bringer til deres forståelse at dette er en alvorlig sak for oss, så alvorlig at vi til tross for vår ellers generelle holdning, er beredt til – med beklagelse er beredt til – å stå utenfor inntil videre, man vet ikke for hvor lang tid. På den bakgrunn kan det kanskje være mulig å få noe ut av det som vi kan være tilfreds med. Men som sagt, jeg tror den eneste mulige måte å få det fram på, er å følge det opplegg som Regjeringen her har lagt fram gjennom fiskeriministeren og utenriksministeren.

Ingvaldsen: Jeg vil ikke komme noe mer inn på fiskerigrensespørsmålene. Jeg forstår at det er litt forskjellige oppfatninger av hva man legger i ordet instruks, og jeg håper at den oppfatning som der gjør seg gjeldende, kan føre til et bra resultat.

Det jeg gjerne vil spørre om er hvordan vår stilling er til de forhandlinger som skal begynne om handelen med fisk. Så vidt jeg skjønner vil det nå bli tatt opp av de andre, og vi akter å være til stede og gi vårt besyv med. Jeg vil jo nødig at vi skal komme i en lignende situasjon der, men jeg har ikke hørt noe om opplegget eller hvilke standpunkter man vil ta. Jeg kan godt tenke meg hva det er de andre er ute etter, og det er ikke alle de standpunktene som uten videre vil bli tatt imot med begeistring her i landet. Men jeg forstår at Regjeringen ikke akter å drøfte dette på det nåværende tidspunkt.

Nybø: Det var i anledning av den bemerkningen nå sist fra hr. Hegna, og tidligere fra hr. Hareide, om at man måtte understreke den økonomiske betydning som fiskerinæringen har for Norge i likhet med hva den har for Grønland, Island og Færøyene. Det går jeg da ut fra allerede er blitt gjort med den styrke man har kunnet legge i det. Det var vel et av hovedpoengene ved denne konferansen å fremholde det.

Men jeg forstår at man nå er kommet til siste fase i forhandlingene. Nå skal det altså vedtas eller ikke vedtas – "take it or leave it", som formannen sa. Og vi står

her stort sett, ser det ut for, i den situasjon at man har bestemt seg for "leave it". Jeg fikk ikke så særlig mye innhold i det som hr. Røiseland nevnte om å holde døren åpen. Det er jo ikke noen alminnelig høflighetsvisitt man er på der borte. Det er realistiske og beinharde forhandlinger. Men jeg går ut fra at delegasjonen opptrer med både vanlig og velkjent norsk høflighet, og at de når de går, sier pent adjø, slik at de senere kan komme tilbake igjen.

Hvor vidt man ved slike antydede tilføyelser til en eventuell protokoll, som formannen nevnte, åpner en mulighet for å komme tilbake, vet jeg ikke. Det er naturligvis en måte å gjøre det på. Men jeg ser mer realistisk på denne saken, slik som også hr. Ingvaldsen ga uttrykk for at han gjorde. Man er kommet til et punkt da man får si enten man vil være utenfor eller innenfor, men dog slik at man naturligvis har muligheten for å komme på talefot igjen – jeg skulle tro at man ikke måtte si noe som utelukket enhver kontakt for fremtiden. Men mitt standpunkt var at hvis man skulle holde døren åpen, måtte man ha noe å holde døren åpen med, og der har det altså vært antydet et par muligheter. Så vidt jeg forstår fiskeriministeren, fører ikke disse fram og betyr ikke noe, og dermed synes situasjonen å være låst temmelig hardt fast.

Formannen: Bare et par ord fra meg selv. Jeg la med stor interesse merke til at hr. Hegna sa at man skulle "inntil videre" holde seg utenfor. Jeg vil si at hvis delegasjonen erklærte det, så var allerede det en måte å holde døren åpen på – en meget beskjeden måte, men dog en måte.

Statsråd Magnus Andersen: Det er et par spørsmål som har vært reist her, som jeg gjerne vil svare på. Hr. Nybø ville vite om dette med Sovjet og sildefiskeriene var så katastrofalt for Vestlandet som jeg hadde fremstilt det. Jeg fremstilte det vel ikke som noe katastrofalt, men jeg sa at man måtte regne med at også Sovjet i tilfelle ville ha en lignende ordning, og at dette hadde betydning for våre sildefiskerier.

Hr. Hareide nevnte at man overfor de andre lands delegasjoner, bl.a. danskene, måtte få presisert hvilken betydning unntakene for Grønland og Færøyene ville få for Norge. Jeg kan der få lov å fortelle at delegasjonen selvfølgelig har operert også på det felt som her er blitt betegnet som "lunsj-fronten", og på en slik presisjon overfor danskene ble da svaret et spørsmål om Norge ønsket å sammenligne seg med eskimoene på Grønland! Jeg tror det har vært arbeidet innenfor disse feltene så langt som det er mulig.

Det ble fra hr. Finn Moe nevnt visse muligheter for å holde døren åpen. Det er vel for så vidt unødvendig for den norske delegasjon å be om noen protokolltilførsel med den bakgrunn som hr. Moe var inne på. Et punkt i avtalen gir nemlig anledning til å komme tilbake, så for så vidt er den protokolltilførselen allerede kommet. Men jeg vil si det slik – dette er kanskje da en pessimistisk vurdering, men la det like godt være det, slik at man ikke etterpå skal bli beskyldt for å ha vært for stor optimist – at jeg ser to muligheter for å holde døren åpen. Den ene er at det kan utvikle seg annerledes på denne fase av konferansen enn det som

man har regnet med som avgjort på forhånd. Jeg skal ikke forsøke å begrunne det noe nærmere, men det synes jo nå å være oppstått en litt pussig situasjon når det gjelder Færøyene. Vi vet jo at danskene presiserer at de vil ha en unntagelse for Færøyene. De engelske fiskere proklamerer nå en "torskekrig" med Færøyene. Man kan spørre seg selv hvordan dette skal håndteres på konferansen. Den britiske delegasjon vil jo bli nødt til å ta et standpunkt, og hvis man skal bedømme det ut fra at man skal komme fram til et heldig resultat med hensyn til denne konvensjon, betyr det at britene da må ta et klart standpunkt mot sine egne fiskere og for de færøyiske fiskere. Vel, det problemet får bli deres sak.

Men det er altså den ene av de to muligheter for å holde døren åpen som jeg i øyeblikket kan se klart, dette at det kan skje en annen utvikling på konferansen enn vi har regnet med, selv om det ikke er så stor sannsynlighet for det. Den annen mulighet er at det ifølge avtalen er anledning til å komme tilbake senere med ønske om å bli med. Men selvfølgelig må man regne med at det kan bli vanskeligere enn akkurat nå.

Ellers kan jeg være enig i den måten man fremstiller denne saken på, men med et visst forbehold. Når vi diskuterer den, skjer det under det alvor som saken krever. Men vi diskuterer den for så vidt under den synsvinkel at den som har interesse av at Norge kommer med i denne avtalen, det er Norge og absolutt bare vi. Jeg tror ikke jeg vil tippe noe særlig feil hvis jeg antar at også de andre har en ganske stor interesse av at Norge blir med, ikke minst av fiskerimessige grunner, og jeg kunne godt tenke meg av politiske grunner også. Jeg tror det ikke er riktig at man helt overser den siden av saken.

Ellers vet jeg ikke om jeg behøver å si noe mer. Jeg har før gitt uttrykk for mitt synspunkt her. Jeg går ut fra at den norske delegasjon, hvorav vi jo har to-tre representanter til stede her, har notert seg de ting som er kommet fram her i felleskomiteen, og at de da forsøker å vurdere utviklingen der borte så grundig og ansvarsfullt som det er mulig. De vil da ta kontakt hjem til Norge i den grad de anser det for å være hensiktsmessig og nødvendig.

Når det gjelder dette som fru Seweriin var inne på, om det kan tenkes at vår holdning i denne saken, som jo er en av de som står på sakslisten, kan resultere i at vi blir jaget ut av konferanserommet når de skal snakke om handelsproblemene, vil jeg si at vi har jo opplevd enkelte overraskelser under de to fasene som har vært, men hvis vi skulle få klimaks ved at vi skulle bli utvist og ikke få være med og diskutere den sakslisten som er satt opp for konferansen fra begynnelsen av, og hvor det på denne fasen er forutsatt at man skal diskutere fiskerigrensen og handelen med fiskevarer, da vil jeg gå så langt som til å si at da bør jo den norske delegasjonen med glede gå ut av konferansen. Men jeg vil anta at man ikke behøver å frykte noe slikt, for det ville jo være en absolutt uvanlig opptreden.

Utenriksministeren vil kanskje komme inn på det, men jeg kan nevne at Regjeringen overfor delegasjonen har gitt uttrykk for at den bør følge behandlingen av handelsspørsmålene og også være med i debatten og understreke betydningen av at man forsøker å løse problemene når det gjelder handelen, og at man kan finne fram til tilfredsstillende ordninger.

Formannen: Hr. Langlo får ordet til et spørsmål.

Langlo: Eg skulle jo ha visst det, men eg vil gjerne spørje om landingsspørsmålet står på saklista.

Utenriksminister Lange: Det gjør det ikke. Jeg tror vi skal se i øynene at på denne fasen – den tredje sesjonen i konferansen – vil det bli avgjort hvilke land som skal være med som opprinnelige medlemmer av denne konvensjonen. Men konvensjonen inneholder en bestemmelse som lyder slik:

> "En stat som driver fiske i det område som konvensjonen omfatter kan når som helst etter at konvensjonen er trådt i kraft i samsvar med denne artikkels punkt 2 tiltre konvensjonen på slike betingelser som det oppnås enighet om mellom angjeldende stat og de kontraherende stater."

Altså, man må da forhandle med samtlige kontraherende stater om de unntaksbetingelser man ønsker å oppnå for å kunne tiltre. For så vidt står døra åpen. Men jeg er enig i det som har vært sagt her, at den norske delegasjonen ikke bør gi inntrykk av at det aldri kan komme på tale for Norge å vurdere spørsmålet.

Jeg tror at jeg i likhet med fiskeriministeren kan forsikre om at "lunsj-fronten" ikke har vært totalforsømt under de to tidligere sesjoner. Og jeg vil gjerne få det slått fast igjen overfor hr. Warholm, at det har jo under disse underhåndskontaktene kommet antydninger om at de ville se annerledes på det om Norge ville forlenge overgangstiden eller om Norge ville tenke på å søke unntak bare for deler av kysten. Jeg kan bare henvise til de stenografiske referater fra tidligere møter i disse to komiteer, at dette spørsmålet ikke bare har vært nevnt fra Regjeringens side, men også har vært diskutert av de to komiteers medlemmer.

Jeg tror vi må se i øynene at mulighetene for at der skjer en slik endring i de andre deltagerlands holdning at de aksepterer unntak for hele norskekysten, er uhyre små. Men vi er altså etter kontakt med Fiskerinæringens Kontaktutvalg kommet til at den risikoen får vi ta. Og det er jo helt opplagt at en regjering, og en delegasjon som representerer regjeringen, kan ikke på en internasjonal konferanse hvor meget vesentlige interesser for en næring er under behandling, opptre i strid med det som er den samstemmige oppfatning innenfor næringen. Teoretisk kunne man si at etter de antydninger som er kommet, fikk man ta det hele opp til vurdering. Men spørsmålet om i hvilken grad en deling av kysten er forenlig med disse samme vitale norske interessene, det er ikke noe enkelt spørsmål som kan avgjøres i løpet av en dag eller to, det må grundig undersøkes fra alle kanter, og derfor vil det ikke være mulig overhodet å sale om mellom den forrige fasen av konferansen og den fasen som begynner i morgen. Så jeg tror som sagt at vi må regne med at resultatet på denne konferansen vil bli at Norge med beklagelse sier at fordi vi ikke har kunnet oppnå unntak for hele norskekysten, kan vi ikke på dette tidspunkt slutte oss til konvensjonen.

Så er jeg i likhet med fiskeriministeren sikker på at vi allikevel ikke blir vist bort fra en konferanse som har en rekke saker på sin dagsorden, blant dem

handelsspørsmålene – og på denne tredje sesjon skal, foruten sluttbehandlingen av fiskerigrensekonvensjonen, dessuten foregå en diskusjon om handelen. I min innledning i dag gjorde jeg rede for hvordan den diskusjonen om handel kommer til å arte seg. Den kommer på dette stadium til å dreie seg om meget lite. Det blir diskusjon av tre foreliggende resolusjonsutkast med generelle holdningserklæringer. Saken er den at De seks har sagt at de vil ikke på dette stadium og på denne konferansen innlate seg på noen konkret diskusjon av ordningen for handel med fisk, før de seg imellom har utformet sin handelsordning for fisk. Så det det dreier seg om i denne omgang, det er at de avgir visse erklæringer om i hvilken ånd de vil utarbeide sin egen handelsordning for fisk, og i hvilken ånd de vil gå til Kennedy-runden under GATT-forhandlingene, hvor også handelen med fisk, og tollsperringer og andre handelssperringer for fisk skal opp til drøfting. Mer enn det – en generell diskusjon om prinsipper, om holdning til problemene – blir det ikke tale om på denne sesjon av konferansen.

Så er det to andre spørsmål på den opprinnelige dagsorden som fremdeles ikke er sluttbehandlet i sak, skjønt det er meget mulig at de er sluttbehandlet for akkurat London-konferansens vedkommende. Det gjelder konserveringsproblemene, og det gjelder oppsynsordningen. Men for begge de problemkompleksenes vedkommende er det blitt gitt uttrykk for under det første møtet på konferansen, at det er så mange andre land utenom de land som deltar i konferansen, som må være med hvis det skal bli noen virkelig effektiv ordning, – da må i hvert fall Sovjet-Unionen være med – at det riktige forum for en videre diskusjon om konserveringsproblemene, altså fredningsbestemmelsene, og det riktige forum for en diskusjon om oppsynsordningen derfor må være et videre forum enn de som deltar på fiskerikonferansen, for fredningsbestemmelsenes vedkommende konvensjonen for det nord-østlige Atlanterhav og muligens også det nord-vestlige Atlanterhav, og for oppsynsordningens vedkommende sannsynligvis en ad hoc-konferanse hvor man også får med de østeuropeiske land.

Nå er det så at det er mange alvorlige sider ved at Norge blir stående utenfor – blant andre den at vi da ikke kan vente den samme velvilje overfor våre interesser når EEC-landene skal diskutere sin interne ordning, som vi kunne ha ventet hvis vi hadde gått med på konvensjonen, med de konsesjoner det ville ha betydd fra vår side. Vi må også regne med at EEC-landenes holdning til en drøfting av tollsperringene for fisk under Kennedy-runden vil bli mindre velvillig enn den ville ha vært under den andre forutsetningen.

Det eneste vi kan gjøre, er da å se tiden an, og se hvilket utslag den situasjon som vi må forutse for vårt vedkommende, vil få både for Kennedy-runden og for den interne diskusjon og utformingen av fiskeriordningen mellom De seks. Blir så de faktiske virkninger for norsk fiskeavsetning på disse markedene av den art at det er en uholdbar situasjon, vel, da får vi på det tidspunkt ta den situasjonen opp til drøfting og se om den er så alvorlig at det tilsier de nødvendige konsesjoner fra norsk side for å komme med i fiskerigrensekonvensjonen.

Formannen: Saken skulle vel nå være utdebattert, men hr. Brommeland har bedt om ordet.

Brommeland: Det var bare et spørsmål jeg ville stille. Hva er årsaken til at vi ennå ikke har opplevd å se delegasjonens formann på noen av disse fire møtene vi har hatt her? Vi har hatt til stede den nestformannen som har fungert, ekspedisjonssjef Gundersen, men han skal ikke være med denne gang, så vidt jeg har forstått. Riktignok har direktør Bjørge vært flittig til å notere, men man skulle likevel tro at det ville ha vært av stor betydning for delegasjonens formann umiddelbart å få kjennskap til de forskjellige opplysninger og synspunkter som har kommet fram i debattene her. Jeg vil gjerne høre om han ikke har vært bedt om å være til stede eller om han ikke har ønsket å være til stede.

Statsråd Magnus Andersen: Vi har ikke bedt ham om å være til stede. Ellers er det det å bemerke at formannen reiser så pass mye at han kanskje vil ha noen dager hjemme, han også. Ellers vil jeg si som sist, at her er i all fall tre av delegasjonens medlemmer som har notert flittig, så det skulle for så vidt ikke ha så mye å si, om han ikke er her.

Ingvaldsen: Jeg hørte med interesse på utenriksministerens redegjørelse når det gjaldt de handelspolitiske forhandlinger. Jeg må si at jeg er ikke helt beroliget ved at Norge skal innta denne holdningen – avventende og se. Jeg mener at våre interesser på dette område er så store at vi burde kunne ta mer av et initiativ hvis det er mulig, enn bare å sitte og observere hva de andre måtte komme til.

Borten: Jeg synes for mitt vedkommende at situasjonen er mye avklart etter innleggene som vi nå har fått fra de to statsråder. Jeg ser det slik som utenriksministeren nå poengterte, at det er uvisst hva vi vinner ved å gi ytterligere konsesjoner nå på forhånd og antyde det. Jeg synes det er en helt riktig linje som nå er valgt, at man skal se tiden an og så ta opp til drøfting hva som måtte være riktig å gjøre for vårt vedkommende.

Jeg synes det var typisk det fiskeriministeren sa, at de innrømmelser vi har gjort, nå anses som en nullitet, de betraktes ikke som noen innrømmelser. Jeg er redd for at hvis vi går videre på den veien, så vil vi ikke styrke vår posisjon, men heller svekke den, så jeg vil ubetinget støtte den linje som Regjeringen nå har valgt, og som utenriksministeren gjorde rede for i sitt siste innlegg.

Formannen: Flere har ikke forlangt ordet, og møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 12.10.